

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Evidenčné číslo: 105002/I/2024/36122176491788292

**DAŇOVÉ RAJE A ICH ÚLOHA V MEDZINÁRODNÝCH
DAŇOVÝCH ÚNIKOCH**

Diplomová práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**DAŇOVÉ RAJE A ICH ÚLOHA V MEDZINÁRODNÝCH
DAŇOVÝCH ÚNIKOCH**

Diplomová práca

Študijný program: hospodárska diplomacia
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie
Vedúca záverečnej práce: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD.

Bratislava 2024

Bc. Soňa Rišková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu s názvom: Daňové raje a ich úloha v medzinárodných daňových únikoch, vypracovala samostatne pod vedením svojej vedúcej: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD. a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(Podpis študenta)

Pod'akovanie

Chcem sa pod'akovať vedúcej tejto práce Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD. za jej odbornú pomoc, cenné rady a pripomienky.

Abstrakt

RIŠKOVÁ, Soňa: Daňové raje a ich úloha v medzinárodných daňových únikoch. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúca záverečnej práce: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD. – Bratislava: FMV, 2024, 77 s.

Cieľom diplomovej práce je poskytnúť komplexný obraz o problematike daňových rajov a analyzovať využívanie praktík daňovej optimalizácie prostredníctvom nich na príklade dvoch nadnárodných spoločností operujúcich v globálnom meradle. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 4 tabuľky a 4 grafy. Prvá kapitola je zameraná na charakterizovanie daňových rajov, identifikovanie faktorov, ktoré mali vplyv na ich formovanie v historickom kontexte, ich súčasné postavenie a ilustrovanie najznámejších daňových únikov v globálnom meradle. Nasledujúca časť sa venuje hlavnému cieľu práce, čiastkovým cieľom, metodike a metodológii písania práce. Táto kapitola taktiež bližšie približuje literatúru a ostatné zdroje, ktoré boli pri písaní práce využité. Tretia kapitola analyzuje prípady dvoch spoločností – Apple a Samsung – pričom analyzuje verejne známe využívanie praktík daňovej optimalizácie, ktoré následne využíva pri komparácii s konkurenčnou spoločnosťou a vyvodzuje závery, či aj v tomto prípade došlo k uplatňovaniu daňovo optimalizačnej stratégie podnikania. V tejto kapitole je okrem iného bližšie opísaný spor medzi spoločnosťou Apple a Európskou komisiou, ktorého zainteresovanou stranou sa stal jeden zo štátov Európskej únie. Výsledkom riešenia problematiky je práca, ktorá komplexne spracováva danú problematiku, poskytuje komplexný obraz o daňových únikoch spoločnosti Apple a skúmaním zisťuje, že spoločnosť Samsung taktiež potenciálne využíva praktiky na optimalizáciu svojich daní prostredníctvom moderných daňových rajov.

Kľúčové slová: daňové raje, medzinárodné daňové úniky, Apple, Samsung

Abstract

RIŠKOVÁ, Soňa: Tax havens and their role in international tax evasion. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Thesis supervisor: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD. – Bratislava: FMV, 2024, 77 p.

The aim of the final thesis is to provide a comprehensive picture of the issue of tax havens and analyse the use of tax optimization practices through them on the example of two multinational companies operating on a global scale.. The thesis is divided into three chapters. It contains 4 tables and 4 graphs. The first chapter is focused on characterizing tax havens, identifying factors that had an impact on their formation in the historical context, their current status and illustrating the most famous tax evasions on a global scale. The following part deals with the main goal of the thesis, the partial goals, method, and methodology of writing the work. This chapter also provides a closer look at the literature and other sources that were used when writing the thesis. The third chapter analyses the cases of two companies – Apple and Samsung – while analysing the publicly known use of tax optimization practices, which it subsequently uses in comparison with a competing company and draws conclusions as to whether a tax optimization business strategy was applied in this case as well. In this chapter, among other things, the dispute between Apple and the European Commission, in which one of the states of the European Union became an interested party, is described in more detail. The result of addressing the problem is a work that comprehensively processes the issue, provides a comprehensive picture of Apple's tax evasion and, through research, finds that Samsung also potentially uses practices to optimize its taxes through modern tax havens.

Keywords: tax havens, international tax evasion, Apple, Samsung

Obsah

Úvod.....	14
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	16
1.1 Definícia a charakteristiky daňových rajov	16
1.2 História a dôvody vzniku daňových rajov	18
1.2.1 Počiatky zavádzania inštrumentov moderných daňových rajov	18
1.2.2 Zákon o bankovom tajomstve.....	19
1.2.3 Vznik nerezidentských spoločností	19
1.2.4 Celosvetový rozmach daňových rajov	20
1.3 Postavenie daňových rajov v súčasnosti.....	22
1.3.1 Vplyv existencie moderných daňových rajov na ekonomiky ostatných štátov	24
1.3.2 Boj proti daňovým únikom	25
1.3.3 Opatrenia a legislatíva	26
1.4 Medzinárodné daňové úniky.....	30
1.4.1 Panama Papers	31
1.4.2 LuxLeaks	33
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	37
3 Výsledky práce a diskusia.....	39
3.1 Írsko ako daňový raj	39
3.2 Využívanie írskoho daňového systému spoločnosťou Apple	40
3.3 Spor medzi spoločnosťou Apple a Európskou komisiou.....	46
3.4 Súčasný postavenie spoločnosti Apple a Írska v rámci sporu	50
3.5 Spoločnosť Samsung a jej ekonomické postavenie	51
3.6 Samsung Electronics a daňová optimalizácia.....	54
3.6.1 Organizačná štruktúra	54
3.6.2 Dcérske spoločnosti Samsung Electronics	57

3.6.3 Vývoj dane z príjmu právnických osôb spoločnosti Samsung Electronics	60
Záver	62
Zoznam použitej literatúry	64

Úvod

V súčasnej globalizovanej ekonomickej realite sa otázky spojené s daňovými rajmi a ich úlohou pri medzinárodných daňových únikoch stávajú neoddeliteľnou súčasťou diskusií o ekonomických systémoch a otázke spravodlivosti. Táto problematika v posledných desaťročiach pritiahla pozornosť odborníkov, politikov a verejnosti, pričom význam týchto tém neustále narastá v kontexte globalizácie a celosvetového pohybu kapitálu.

Existencia daňových rajov a ich vplyv na medzinárodné daňové toky je v súčasnosti charakterizovaný dynamickým vývojom a narastajúcou potrebou po hlbšom pochopení príčin a následkov týchto fenoménov. Svetové hospodárstvo čelí výzvam, ktoré pramenia z komplikovaného vzťahu medzi daňovými jurisdikciami, spoločnosťami a jednotlivcami, ktorí sa snažia optimalizovať svoje daňové povinnosti. V tejto súvislosti sa rozsiahle diskusie o etických a právnych aspektoch týchto praktík stávajú súčasťou verejnej debaty a otvárajú priestor pre analýzu a návrhy prijímaných opatrení.

Cieľom tejto práce je predstaviť komplexný pohľad na daňové raje z historického i súčasného hľadiska a analyzovať daňové postupy nadnárodných spoločností, s dôrazom na firmu Apple, ktorá sa preslávila využívaním írskoho daňového systému na optimalizáciu svojich daní. Špecifický cieľ sa sústreďuje na otázku, či konkurenčný subjekt, a to spoločnosť Samsung, tiež uplatňuje podobné daňové optimalizačné stratégie. Medzi využité metódy patrí najmä analýza a komparácia, ktorá je zameraná na dôkladné porovnanie daňových postupov oboch spoločností.

S aktuálnym trendom globalizácie a rastúcou závislosťou svetového hospodárstva na plynulom pohybe kapitálu sa otázky spojené s daňovými rajmi a medzinárodnými daňovými únikmi stávajú stále viac naliehavými a pretrvávajúcimi. V súčasnej dobe, kedy globalizované podnikateľské prostredie umožňuje spoločnostiam operovať na medzinárodných trhoch s minimálnymi obmedzeniami, sa daňové stratégie stávajú kľúčovým nástrojom konkurencieschopnosti a ziskovosti.

Svetové ekonomické udalosti, ako aj verejná diskusia o spravodlivosti a transparentnosti v oblasti daňových pravidiel, zdôrazňujú potrebu dôkladnej analýzy a diskusie o daňových praktikách veľkých spoločností. S postupom času sa predpokladá, že tieto témy budú ešte dôraznejšie diskutované a budú sa stávať stredobodom pozornosti verejnosti, politikov a odborníkov v oblasti ekonómie a práva.

Spracovanie tejto témy v súčasnom kontexte tak poskytuje nie len akademický prínos, ale predstavuje aj praktický prínos k aktuálnym otázkam v oblasti globálnej ekonómie a daňových systémov. Analýza daňových rajov a ich vplyvu na medzinárodné daňové toky tak získava na význame v kontexte súčasného svetového hospodárskeho prostredia a je nevyhnutná pre formovanie adekvátnych opatrení a politík, ktoré môžu náležite riešiť výzvy spojené s danou problematikou.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Daňové raje a medzinárodné daňové úniky predstavujú komplexné a relatívne kontroverzné témy v oblasti ekonomiky a finančných systémov. Tieto pojmy úzko spájame s otázkou daňovej politiky na národnej, ako aj na globálnej úrovni.

Aktuálnou otázkou je boj proti daňovým únikom, ktoré sú veľmi často spájané s daňovými rajmi. Pre konfrontáciu s týmito problémami sa kladie čoraz väčší dôraz na medzinárodnú spoluprácu a zavádzanie regulácií, ktoré by mali minimalizovať daňové úniky. Významnú úlohu v riešení tejto problematiky zohráva Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) alebo Európska únia (ďalej len „EÚ“).

Vzhľadom na stále rastúci záujem o tieto otázky sa diskusie o daňových rajoch a medzinárodných daňových únikoch stávajú neoddeliteľnou súčasťou globálnej debaty o spravodlivom ekonomickom prostredí a udržateľnom rozvoji.

V tejto kapitole sa zameriavame na definovanie základných pojmov, historické míľniky, ktoré prispeli k formovaniu daňových rajov a taktiež ich súčasné postavenie. V poslednej časti kapitoly sa venujeme problematike medzinárodných daňových únikov, ktorú ďalej ilustrujeme na konkrétnych príkladoch, ktoré mali význam v celosvetovom meradle.

1.1 Definícia a charakteristiky daňových rajov

Definovaním daňových rajov sa zaoberá množstvo autorov, ako aj množstvo medzinárodných inštitúcií. J. R. Hines definuje daňové raje ako „územia ponúkajúce zahraničným investorom nízke daňové sadzby a iné daňové prvky, ktorých cieľom je prilákať investície a tým stimulovať ekonomickú aktivitu.“¹ Rozsiahlejšiu definíciu môžeme pozorovať v práci R. Palana, ktorá hovorí, že „daňové raje sú spojené s daňovými únikmi, ktoré sú [...] staré ako samotné zdaňovanie. Daňové raje preto niektorí považujú za najnovšiu inkarnáciu starých praktík [...]. Moderné daňové raje sú však suverénne štáty (alebo iné suverénne subjekty so značnou autonómiou), ktoré využívajú svoje zvrchované

¹ HINES, James R. Do Tax Havens Flourish? [online]. In: Tax Policy and the Economy. Cambridge: The MIT Press, 01.01.2005, roč. 19, č. 1, s. 65-99 [citované 16.10.2023]. ISSN 0892-8649. Dostupné na: <https://repository.law.umich.edu/articles/2515/>

právo na prijímanie zákonov cielených na prilákanie určitého typu medzinárodnej klientely.“²

Problematikou daňových rajov sa zaoberá aj EÚ, ktorá v jednej zo svojich prác vypracovaných Európskym parlamentom vychádza z nasledovnej premisy: „Všeobecne povedané, daňové raje poskytujú daňovým poplatníkom, právnickým aj fyzickým osobám, možnosti vyhnúť sa plateniu daní, pričom ich utajenie a neprehľadnosť slúžia aj na zakrytie pôvodu príjmov z nezákonnej a trestnej činnosti.“³

OECD identifikovala v súvislosti s danou problematikou štyri kritéria. Aby bolo územie považované za daňový raj, musia byť splnené minimálne tri z nich. Tieto kritéria sú:

- 1) Žiadna alebo nominálna daň z príslušného príjmu;
- 2) Nedostatok efektívnej výmeny informácií;
- 3) Nedostatok transparentnosti;
- 4) Nevykonávanie žiadnej podstatnej činnosti.⁴

Uvedené štyri kritéria OECD z roku 1998 boli a aj v súčasnosti sú pravdepodobne najviac využívanými kritériami pri identifikovaní daňových rajov v rôznych vedeckých prácach.

Vychádzajúc z prác rôznych autorov a inštitúcií, môžeme konštatovať, že daňové raje disponujú špecifickými rysmi a vlastnosťami, ktoré definujú tieto jurisdikcie a odlišujú ich od iných daňových systémov. Medzi základné charakteristiky zaradujeme nízke daňové sadzby, vysoký stupeň bankového a obchodného tajomstva, minimálne (prípadne žiadne) daňové zaťaženie pre obyvateľstvo, flexibilný daňový systém, kvalitnú finančnú štruktúru, absenciu rôznych druhov dôchodkových a majetkových daní a minimálne množstvo regulačných opatrení. Vo väčšine prípadov ide o malé štáty s nízkym počtom obyvateľov.

² PALAN, Ronen. History of tax havens [online]. In: History & Policy. Londýn: University of London, 01.10.2009 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>

³ EUROPARL.EUROPA.EU. Listing of tax havens by the EU [online]. 2017. [citované 16.10.2023] Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/147404/7%20-%2001%20EPRS-Briefing-621872-Listing-tax-havens-by-the-EU-FINAL.PDF>

⁴ OECD.ORG. List of Unco-operative Tax Havens [online]. 2018. [citované 18.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/harmful/list-of-unco-operative-tax-havens.htm>

1.2 História a dôvody vzniku daňových rajov

Pojem „daňový raj“ sa vo veľkej miere začal používať v 50. rokoch minulého storočia. Napriek tomu, korene prvých daňových rajov siahajú hlbšie do histórie. Táto podkapitola sa okrem iného venuje aj historickým predpokladom, ktoré ovplyvnili štáty, ktoré v súčasnosti považujeme za moderné daňové raje.

1.2.1 Počiatky zavádzania inštrumentov moderných daňových rajov

Existuje všeobecný predpoklad o tom, že jedným z prvých príkladov daňových rajov boli americké štáty New Jersey a Delaware na konci 19. storočia. Nejde o prípad čistých daňových rajov v súčasnom ponímaní, avšak už v tomto čase môžeme pozorovať, ako boli celosvetovo prvýkrát využité prvky a techniky umožňujúce ľahký vstup zahraničných investorov na domáci trh, ktoré využívajú aj moderné daňové raje.

Koncept uľahčenia vstupu na trh sa začal rozvíjať v 80. rokoch 19. storočia, kedy štát New Jersey nutne potreboval prílev financií. Zákony o založení spoločnosti boli v tom čase v anglosaských štátoch stále výrazne reštriktívne, čo fungovalo v prospech New Jersey v danej oblasti. V New Jersey boli prijaté liberálnejšie zákony týkajúce sa založenia spoločnosti a na právnické osoby bola uvalená nižšia daňová sadzba v porovnaní s inými štátmi, čo slúžilo ako lákadlo pre zahraničné spoločnosti, ktoré si na tomto území začali následne zakladať svoje ústredia.

Predstavitelia štátu Delaware v roku 1898 diskutovali o návrhu nového zákona o všeobecnej inkorporácii zahraničných spoločností na svoj trh, čím sa snažili napodobniť úspech New Jersey. Je zrejmé, že v tom čase boli následne prijaté liberálnejšie zákony, ktoré slúžili na prilákanie zahraničných spoločností. V 20. rokoch 20. storočia bola táto prax prevzatá niektorými kantónmi vo Švajčiarsku. Najvýraznejšie sa uplatňovala v menej rozvinutom kantóne Zug a tak sa preniesla na európsky kontinent.⁵

⁵ PALAN, Ronen. History of tax havens [online]. In: History & Policy. Londýn: University of London, 01.10.2009 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>

1.2.2 Zákon o bankovom tajomstve

Vo Švajčiarsku sa ďalej rozvíjal koncept daňových rajov, najmä jeden z jeho hlavných pilierov – bankové tajomstvo. Po prekonaní najhoršej bankovej krízy v tom čase, sa Švajčiarsko rozhodlo prijať opatrenia, ktoré súviseli s posilnením svojho bankového sektora a prilákaním zahraničných investorov. V roku 1934 došlo k dôležitému legislatívnemu kroku v oblasti bankového tajomstva. Išlo o prijatie Zákona o bankovom tajomstve (nemecky „Bankgeheimnis“), ktorý sa zamerlal na úpravu nasledujúcich oblastí.

V prvom rade bola výrazne zvýšená ochrana súkromia klientov. Banky začali byť povinné udržiavať dôverné informácie o klientoch a ich finančných transakciách. V nadväznosti na danú skutočnosť, zákon ukladal trestné sankcie pre osoby, ktoré by porušili bankové tajomstvo tým, že by bez povolenia odovzdali informácie o klientoch tretím stranám.

Prijatím Zákona o bankovom tajomstve sa stalo Švajčiarsko atraktívnou destináciou pre zahraničných investorov, ktorým ponúkalo dôverné a stabilné bankové prostredie. Neskôr sa rozšírilo do celého sveta a v súčasnosti je jednou z charakteristických črt moderných daňových rajov.⁶

V dekádach nasledujúcich po prijatí Zákona o bankovom tajomstve vo Švajčiarsku došlo k rozšíreniu konceptu daňových rajov aj do ďalších štátov, z ktorých najvýraznejšie bolo ovplyvnené švajčiarskym bankovým sektorom susedné Lichtenštajnsko.

1.2.3 Vznik nerezidentských spoločností

Pod pojmom „nerezidentská spoločnosť“ rozumieme obchodnú spoločnosť, ktorá je založená mimo územia daného štátu, ale s centrálnym riadením a kontrolou v danom štáte.⁷ Aj tento princíp fungovania spoločností patrí v súčasnosti medzi základné piliere daňových rajov, pričom počiatky vzniku praxe nerezidentských spoločností môžeme datovať do prvej polovice 20. storočia do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“).

⁶ GUEX, Sébastien. The Origins of the Swiss Banking Secrecy Law and Its Repercussions for Swiss Federal Policy [online]. In: The Business History Review. Cambridge: The President and Fellows of Harvard College, 01.07.2000, roč. 74, č. 2, s. 237-266 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/3116693>

⁷ TAXSUMMARIES.PWC.COM. Corporate - Corporate residence [online]. 2023. [citované 18.10.2023] Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/canada/corporate/corporate-residence>

Spojené kráľovstvo zaviedlo tento koncept s cieľom prilákať zahraničných investorov, podobne ako to bolo v prípade amerických štátov New Jersey a Delaware. Zavedením tejto praxe sa mohli zahraničné spoločnosti začleniť na území Spojeného kráľovstva bez nutnosti platenia britských daní. Tento fakt zohral významnú úlohu nie len v rámci Spojeného kráľovstva, ale aj v rámci celého vtedajšieho Britského impéria. Značne ovplyvnené boli najmä jurisdikcie Bermudy a Bahamy a v 70. rokoch minulého storočia túto prax zdokonalili aj Kajmanské ostrovy.

V roku 1966 prijali Kajmanské ostrovy súbor zákonov vrátane Zákona o regulácii bánk a trustových spoločností, Zákona o trustoch a Zákona o regulácii devízovej kontroly. Tieto zákony doplnili Zákon o obchodných spoločnostiach z roku 1960, ktorý vo všetkých týchto prípadoch prijal klasický model daňových rajov. Vďaka tomuto modelu fungovania bankového sektora zaznamenali Kajmanské ostrovy obrovský úspech na svetových finančných trhoch.⁸

Podobný historický vývoj môžeme pozorovať aj na príklade Singapuru, ktorý sa taktiež pod britským vplyvom stal jedným z celosvetovo známych daňových rajov.

1.2.4 Celosvetový rozmach daňových rajov

Najvýznamnejší nárast počtu štátov, ktoré sa stali daňovými rajmi, môžeme pozorovať v druhej polovici 20. storočia v oblasti Tichomoria. Za impulz pre dynamický rast počtu daňových rajov považujeme úspech európskych a karibských štátov v danej oblasti.

Prvým moderným daňovým rajom sa stal v roku 1966 ostrov Norfolk, ktorý je vonkajším teritóriom Austrálie s vlastnou samosprávou územia. Svojimi legislatívnymi zmenami s cieľom prilákať zahraničných investorov vytvoril Norfolk precedens, ktorým boli v nasledujúcich rokoch ovplyvnené aj iné ostrovy v oblasti Tichomoria. Medzi ostrovy, ktoré v danej oblasti upravili svoju legislatívu patrili Vanuatu (1970-71), Nauru (1972), Cookove ostrovy (1981), Tonga (1984), Samoa (1988), Marshallove ostrovy (1990) a Nauru (1994). Zákony prijaté na úpravu investičného prostredia boli založené na vyššie spomínaných základných pilieroch daňových rajov. Išlo predovšetkým o legislatívne zmeny zakotvujúce

⁸ PALAN, Ronen. History of tax havens [online]. In: History & Policy. Londýn: University of London, 01.10.2009 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>

princípy nulovej alebo takmer nulovej daňovej sadzby pre nerezidentské spoločnosti, ako aj zakomponovanie bankového tajomstva inšpirované švajčiarskym bankovým sektorom.⁹

V 70. a 80. rokoch 20. storočia dochádza k rozmachu daňových rajov aj na eurázijskom kontinente, kedy sa do popredia dostávajú novovzniknuté daňové raje ako Írsko, Bahrajn a Spojené arabské emiráty. V 90. rokoch sa vplyv prenáša aj na africký kontinent, na ktorom sa v tomto čase začínajú formovať prvé daňové raje.

V závislosti od aplikovanej definície a využitých metód skúmania, počet daňových rajov vo svete na konci milénia môžeme kvantifikovať rôzne. J. R. Hines a E. M. Rice zostavili v roku 1994 vôbec prvý zoznam daňových rajov vo svete. Metodika skúmania v ich práci bola zameraná na využívané efektívne daňové sadzby v jednotlivých štátoch. Po preskúmaní efektívnych daňových sadziieb dospeli autori k záveru, že v tom čase existuje vo svete 41 daňových rajov.¹⁰ Vo svojej správe „Smerom k globálnej daňovej spolupráci: Pokrok v identifikácii a odstraňovaní škodlivých daňových praktík“ z roku 2000, identifikovala OECD 35 daňových rajov, ktoré sú uvedené v Tabuľke 1.

Tabuľka 1 – Zoznam daňových rajov v roku 2000

Andorra	Grenada	Ostrov Man
Anguilla	Holandské Antily	Panama
Antigua a Barbuda	Jersey	Samoa
Aruba	Libéria	Seychelská republika
Bahamské spoločenstvo	Lichtenštajnské kniežatstvo	Svätá Lucia
Bahrajn	Maldivská republika	Svätý Krištof a Nevis
Barbados	Marshallove ostrovy	Svätý Vincent a Grenadíny
Belize	Monacké kniežatstvo	Tonga
Britské Panenské ostrovy	Montserrat	Turks a Caicos
Cookove ostrovy	Nauru	Panenské ostrovy
Dominické spoločenstvo	Niue	Vanuatská republika
Gibraltár	Normanské ostrovy	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov OECD: OECD-ILIBRARY.ORG. *Towards Global Tax Co-operation* [online]. 2000. [citované 18.10.2023] Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/towards-global-tax-co-operation_9789264184541-en

⁹ FOSSEN, Anthony Van – CHAMBERS, Kristy. *Tax Havens* [online]. 1. vyd. Brisbane: University of Queensland Press, 2012. 424 s. ISBN 978-1-92190-223-9. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=pOdvLS954qsC&dq>

¹⁰ HINES, James R – RICE, Eric M. *Fiscal Paradise: Foreign Tax Havens and American Business* [online]. In: *The Quarterly Journal of Economics*. Oxford: Oxford University Press, 01.02.1994, roč. 109, č. 1, s. 149-182 [citované 18.10.2023]. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2118431>

Mnohé z týchto území boli pod vplyvom európskych štátov, pričom najvýraznejší vplyv malo Spojené kráľovstvo. Anguilla, Britské Panenské ostrovy, Dominické spoločenstvo, Montserrat a Turks a Caicos predstavovali Zámorské územia Spojeného kráľovstva. V prípade Normanských ostrovov, ostrova Man a Jersey išlo o Korunné dependencie Spojeného kráľovstva. Súčasťou Holandského kráľovstva boli Aruba a Holandské Antily.

1.3 Postavenie daňových rajov v súčasnosti

Na základe preskúmaných vedeckých prác môžeme usúdiť, že aj v súčasnosti sú jednými z najviac citovaných autorov pri klasifikácii území ako daňových rajov J. R. Hines a E. M. Rice a ich zoznam daňových rajov z roku 1994. Koncom 90. rokov 20. storočia začala v danej oblasti aj práca mnohých medzinárodných inštitúcií, predovšetkým OECD, Medzinárodného menového fondu (ďalej len „IMF“) a EÚ.

Tieto práce, najmä zoznam OECD, sú často predmetom kritiky, keďže sa v nich nenachádzajú členské štáty danej inštitúcie, ktoré sú však mnohými inými autormi taktiež považované za daňové raje. Okrem vyššie uvedených daňových rajov sa tak za daňové raje považujú aj Írsko, Luxembursko, Holandsko a Švajčiarsko.¹¹ Je dôležité poznamenať, že mnoho autorov sa vzhľadom k danej kritike OECD rozhodlo nebrať do úvahy jej štyri kritéria pri identifikovaní daňových rajov, a uprednostnilo vlastnú analýzu a výpočty.

Svoju prácu v danej oblasti začala v roku 2016 vykonávať aj EÚ pričom jej zoznam je v súčasnosti aktualizovaný dvakrát ročne a kritéria pri vyhodnocovaní jednotlivých území sú úzko prepojené s kritériami OECD. Je dôležité poznamenať, že EÚ dané územia neklasifikuje ako „daňové raje“ ale ako „jurisdikcie, ktoré nespolupracujú na daňové účely“. Aktuálne znenie k 17. októbru 2023 obsahuje 16 území, medzi ktoré patria Americká Samoa, Anguilla, Antigua a Barbuda, Bahamy, Belize, Fidži, Guam, Palau, Panama, Ruská federácia, Samoa, Seychely, Trinidad a Tobago, Turks a Caicos, Americké Panenské ostrovy a Vanuatu.¹²

¹¹ WEYZIG, Francis. Tax treaty shopping: structural determinants of Foreign Direct Investment routed through the Netherlands [online]. In: International Tax and Public Finance. New York: Springer, 11.09.2012, roč. 20, č. 1, s. 910-937 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10797-012-9250-z>

¹² CONSILIUM.EUROPA.EU. EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes [online]. 2023. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>

V súvislosti s danými skutočnosťami a obmedzeniami, uvádzame v Tabuľke 2 desať najvýznamnejších daňových rajov podľa troch nezávislých štúdií vykonaných na základe využitia rôznych metód analýzy.

Tabuľka 2 – 10 najvýznamnejších moderných daňových rajov

Autor/ Poradie	J. R. Hines (2010)	ITEP (2017)	G. Zucman (2018)
1.	Luxembursko	Holandsko	Írsko
2.	Kajmanské ostrovy	Írsko	Kajmanské ostrovy
3.	Írsko	Bermudy	Britské Panenské ostrovy
4.	Švajčiarsko	Luxembursko	Singapur
5.	Bermudy	Kajmanské ostrovy	Švajčiarsko
6.	Hongkong	Švajčiarsko	Holandsko
7.	Jersey	Singapur	Luxembursko
8.	Holandsko	Bahamy	Portoriko
9.	Singapur	Hongkong	Hongkong
10.	Britské Panenské ostrovy	Britské Panenské ostrovy	Bermudy

Zdroj: *Vlastné spracovanie na základe prác J. R. Hinesa, ITEP a G. Zucmana*

J. R. Hines aktualizoval svoj pôvodný zoznam z roku 1994, pričom pri svojej práci z roku 2010 vychádza z analýzy a komparácie priamych zahraničných investícií na daných územiach.¹³ V prípade ITEP (Institute on Taxation and Economic Policy) ide o štúdiu vykonanú na základe komparácie ziskov, ktoré daňové úľavy daným územiám generujú.¹⁴ ITEP je nezisková, nestranička organizácia, ktorá sa venuje výskumu v oblasti daňovej politiky. Od svojho vzniku vykonáva analýzy daňových politík a poskytuje odporúčania založené na svojich zisteniach s cieľom vytvorenia spravodlivých a udržateľných daňových systémov vo svete. G. Zucman je francúzskym profesorom ekonómie, ktorý vo svojej práci „Chýbajúce zisky národov“ zostavil zoznam daňových rajov na základe analýzy BEPS (Base erosion and profit shifting), ktorá je v súlade s rámcom skúmania danej oblasti vykonávaným OECD.¹⁵ BEPS sa týka skúmania stratégií daňového plánovania, ktoré používajú

¹³ HINES, James R. Treasure Islands [online]. In: Journal of Economic Perspective. Michigan: University of Michigan Law School, 01.10.2010, roč. 24, č. 4, s. 103-126 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://repository.law.umich.edu/articles/717/>

¹⁴ ITEP.ORG. Offshore Shell Games 2017 [online]. 2017. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://itep.org/offshoreshellgames2017/>

¹⁵ ZUCMAN, Gabriel. The Missing Profits of Nations [online]. In: Review of Economic Studies. Oxford: Oxford University Press, 26.07.2022, roč. 23, č. 1, s. 1-36 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://gabriel-zucman.eu/missingprofits/>

nadnárodné spoločnosti, ktoré využívajú medzery a nesúlad v daňových pravidlách, aby sa vyhli plateniu daní.

Vo všetkých prácach môžeme pozorovať trend klasifikovania takmer vybraných území ako daňových rajov. Až na mierne odchýlky a rozdiely v poradí vidíme, že takmer všetky územia sa naprieč týmito štúdiami zhodujú.

1.3.1 Vplyv existencie moderných daňových rajov na ekonomiky ostatných štátov

Daňové raje sú v štátoch s vysokými daňovými sadzbami vnímané s obavami, že ich dostupnosť môže odkloniť ekonomickú aktivitu práve z týchto štátov. Na druhej strane sú daňové raje vnímané ako príležitosť, ktorou môžu byť podporené investície v iných štátoch. To je v prípade, ak existuje možnosť premiestniť zdaniteľný príjem do daňových rajov, čo následne zvýši vôľu investovania do oblastí s vysokými daňovými sadzbami. Niektorí autori dokonca naznačujú, že aktivita v zahraničných daňových rajoch zrejme stimuluje aktivitu v blízkych štátoch s vysokými daňovými sadzbami.¹⁶ Na základe preskúmaných prác môžeme však konštatovať, že vyhýbanie sa daňovým povinnostiam má prevažne negatívne dôsledky na vlády ostatných štátov, pretože môže narušovať daňové základy, a teda aj výber daní, čo znamená, že zvýšená ekonomická aktivita spojená s daňovými rajmi môže byť drahá, pokiaľ ide o ušlé vládne príjmy.

Vo všeobecnosti sú názory ohľadom daňových rajov veľmi rozmanité a závisia od mnohých faktorov. Niektorí autori považujú daňové raje za legitímnu súčasť globálnej ekonomiky, ktorá poskytuje prostredie pre rast podnikania a hospodárstva. Na druhej strane sa stretávame s názorom odsudzujúcim ich existenciu v celosvetovom meradle. Zástancovia tohto názoru vo väčšine prípadov tvrdia, že daňové raje umožňujú nadnárodným spoločnostiam minimalizovať svoje daňové povinnosti, čo považujú okrem iného za nespravodlivé voči bežným občanom a menším, väčšinou domácim, spoločnostiam.

Spornou je taktiež otázka transparentnosti a boj proti daňovým únikom. Mnoho autorov zdôrazňuje potrebu väčšej transparentnosti a spolupráce medzi štátmi s cieľom zamedziť daňovým únikom a daňovým podvodom spojenými s daňovými rajmi.

¹⁶ DESAI, Mihir A. – FOLEY, Fritz C. – HINES, James R. Do tax havens divert economic activity? [online]. In: Economics Letters. Amsterdam: Elsevier, 02.02.2006, roč. 90, č. 2, s. 219-224 [citované 22.10.2023]. ISSN 0165-1765. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0165176505002843>

1.3.2 Boj proti daňovým únikom

Ekonomický rozvoj je jedným zo základných cieľov každého štátu. Na realizáciu tohto rozvoja sú potrebné verejné financie, z ktorých je následne financovaný verejný sektor štátu. Nedostatok verejných finančných zdrojov podkopáva snahy o zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva a spomaľuje ekonomický rast. Vláda štátu používa verejné financie aj na poskytovanie služieb širokej verejnosti, ako je obrana, doprava, infraštruktúra, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť a pod. V tomto prípade vychádzame z faktu, že verejné financie sú z veľkej časti tvorené príjmami od daňových poplatníkov. Úzka súvislosť medzi daňovými rajmi a daňovými únikami je všeobecne akceptovaná v celosvetovom meradle.

Fenomén daňových únikov sa stal jednou z ústredných tém na medzinárodnej scéne. V roku 1996 začali členské štáty OECD iniciatívu v oblasti škodlivých daňových praktík zameranú na boj proti medzinárodným daňovým únikom podporou transparentnosti a výmeny informácií v rámci OECD aj mimo nej. Daňová politika jednotlivých štátov, vrátane boja proti daňovým únikom, sa okrem iného dostala do popredia v poslednom desaťročí aj v dôsledku novinárskych zistení a na to nadväzujúcich škandálov. Ako príklad môžeme spomenúť prípady Panama Papers, LuxLeaks, Football Leaks, Bahamas Leaks a Paradise Papers, ktoré odhalili daňové úniky a daňové raje.¹⁷ Konkrétnym príkladom sa bližšie venujeme v samostatnej podkapitole tejto práce.

Na boj proti daňovým únikom vyzýva okrem OECD aj EÚ, ktorá žiada, aby sa podnikli príslušné právne kroky na zlepšenie regulácie daňových politík jednotlivých štátov s cieľom zvýšenia transparentnosti v danej oblasti a zníženia počtu daňových únikov. Na úrovni EÚ bol v roku 2020 zriadený osobitný podvýbor Parlamentu pre daňové záležitosti. Tento výbor bol zriadený, aby pomáhal výboru pre hospodárske a menové záležitosti v otázkach zdaňovania a zaoberá sa bojom proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, ako aj finančnou transparentnosťou zdaňovania.¹⁸

Problém daňových únikov v súčasnosti ustúpil do úzadia v súvislosti s nedávnymi udalosťami na medzinárodnej scéne (pandémia Covid-19, vojna na Ukrajine, Izraelsko-

¹⁷ MULTIMEDIA.EUROPARL.EUROPA.EU. Fight against tax avoidance [online]. 2022. [citované 22.10.2023] Dostupné na: https://multimedia.europarl.europa.eu/sk/package/fight-against-tax-avoidance_18006

¹⁸ Tamtiež.

Palestínsky konflikt a pod.). Vo všeobecnosti však môžeme predpokladať, že daná problematika bude opäť široko diskutovanou témou, keďže jej aktuálnosť pretrváva doteraz.

1.3.3 Opatrenia a legislatíva

V súvislosti s bojom proti daňovým únikom a snahe zamedzenia negatívnych vplyvov na ekonomiky jednotlivých štátov, ktoré nie sú daňovými rajmi, boli prijaté konkrétne opatrenia na medzinárodnej úrovni a následne modifikovaná legislatíva štátov.

Jedným z najvýznamnejších krokov, podniknutých v boji proti daňovým únikom je už spomínaný projekt BEPS (Base erosion and profit shifting), ktorý zastrešuje OECD. V rámci OECD spadá BEPS konkrétne pod výbor pre fiškálne záležitosti, ktorý inicioval projekt v roku 2013 za účasti členských štátov OECD a štátov G20 v kontexte finančnej krízy. Hlavným cieľom projektu je vytvorenie medzinárodného rámca a odporúčaní, ktoré zamedzia nežiadúcim daňovým praktikám a taktiež zabezpečia, že zisky právnických osôb budú zdanené tam, kde vzniknú. BEPS sa zameriava na zmiernenie medzier v daňových zákonoch a nezrovnalostiach medzi jednotlivými štátmi tak, aby nadnárodné spoločnosti nemohli presúvať zisky zo štátov s vysokou sadzbou dane do štátov s nízkou sadzbou dane z príjmu právnických osôb.

V súčasnosti je súčasťou projektu 135 štátov a jurisdikcií, ktoré spolupracujú na implementácii balíka BEPS. Tieto štáty a jurisdikcie sú súčasťou Inkluzívneho rámca pre BEPS, ktorý im umožňuje blízku spoluprácu s členskými štátmi OECD a štátmi G20. Táto iniciatíva zabezpečuje, že pravidlá a odporúčania vypracované v rámci BEPS môžu byť uplatnené v globálnom meradle a nie len v členských štátoch OECD.¹⁹

Balík BEPS obsahuje 15 bodov, ktoré poskytujú vládam rámec na boj s daňovými únikmi na národnej a medzinárodnej úrovni. Tieto body sa zameriavajú na rôzne oblasti a ich cieľom je zosúladiť legislatívy jednotlivých štátov a tým prispieť k harmonizovanej úprave v celosvetovom meradle. Zaoberajú sa najmä posilnením pravidiel, ktoré majú zabrániť presunu ziskov; na minimalizáciu agresívnych daňových plánov, ktoré spôsobujú presun ziskov z domácich ekonomík; na podporu výmeny informácií a zlepšenie transparentnosti; na zosúladenie metodológie pre zber a analýzu dát; na zlepšenie štatistík o ziskoch a daniach v medzinárodnom meradle; na zlepšenie spolupráce a harmonizácie v

¹⁹ OECD.ORG. What is BEPS? [online]. 2023. [citované 22.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>

oblasti daní z pridanej hodnoty; na vytváranie štandardov pre transparentné účtovné informácie, ktoré zlepšujú dostupnosť účtovných informácií nadnárodných spoločností.²⁰ Okrem týchto bodov sa program zameriava aj na implementáciu pravidiel zabezpečujúcich spravodlivé stanovenie cien pri transakciách medzi pobočkami spoločností patriacich pod rovnakú materskú firmu. To eliminuje presun ziskov medzi pobočkami s konečným cieľom v pobočke nachádzajúcej sa v daňovom raji.²¹ Tým sa obmedzuje presun s cieľom uplatnenia nižšej daňovej sadzby.

Monitorovanie implementácie, výsledkov a posudzovanie účinkov BEPS projektu v jednotlivých štátoch zabezpečuje Inkluzívny rámec pre BEPS. Zúčastnené štáty a jurisdikcie hodnotia a analyzujú implementáciu opatrení v súlade s 15 bodmi tohto projektu, pričom každoročne podávajú správu o pokroku každého zúčastneného člena. Ide teda o proces partnerského hodnotenia v rámci tohto projektu. Predovšetkým dôležité je vyhodnocovanie dodržiavania minimálnych štandardov BEPS, ktoré zahŕňajú 4 z 15 bodov tejto iniciatívy. Medzi tieto patria:

- Bod 5 – Škodlivé daňové praktiky – cieľom tohto bodu je účinnejšie bojovať proti škodlivým daňovým praktikám, ktoré zahŕňajú uplatňovanie žiadnych alebo veľmi nízkych daňových sadzieb, a zlepšiť transparentnosť;
- Bod 6 – Prevencia zneužívania daňových zmlúv – cieľom tohto bodu je zabrániť zneužívaniu zmlúv na zamedzenie zdanenia ziskov;
- Bod 13 – Hlásenie podľa jednotlivých krajín – cieľom tohto bodu je zlepšenie výmeny informácií medzi jednotlivými štátmi;
- Bod 14 – Postup pri vzájomnej dohode – cieľom tohto bodu je zlepšenie účinnosti mechanizmov riešenia sporov.²²

Ide o relatívne nový mechanizmus kontroly. Prvé hodnotenia pre bod 5 boli publikované v roku 2017, pre bod 13 a 14 v roku 2018 a pre bod 6 v roku 2019. Doterajšie výsledky poukazujú na silnú implementáciu na celom svete.

²⁰ DELOITTE.COM. Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) Actions [online]. 2023. [citované 25.10.2023] Dostupné na: <https://www.deloitte.com/global/en/services/tax/analysis/beps-actions.html>

²¹ OECD.ORG. Action 3 Controlled Foreign Company [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action3/>

²² SIF.ADMIN.CH. BEPS Minimum standards [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.sif.admin.ch/sif/en/home/multilateral/unternehmensbesteuerung/mindeststandards.html>

Všetky štáty a jurisdikcie, ktoré sa stanú súčasťou Inkluzívneho rámca, sa zúčastnia procesu skúmania a hodnotenia, ktorý jestvujúcim členom umožní preskúmať ich daňové systémy a navrhnúť odstránenie prvkov, ktoré predstavujú riziká v oblasti daňových únikov.

Vzájomné hodnotenia budú pokračovať aj v budúcnosti. Predpokladá sa prijatie dodatočných predpisov a ratifikácia multilaterálneho nástroja na zvýšenie implementácie množstva akcií v rámci projektu BEPS. Očakáva sa taktiež zlepšená dostupnosť naakumulovaných údajov, vďaka zberu informácií z hodnotiacich správ a zlepšeniu transparentnosti. Viac údajov zabezpečí poskytnutie komplexnejšieho obrazu o vyhýbaní sa daňovým povinnostiam na medzinárodnej úrovni, čo pomôže zlepšiť boj proti nim.

Na pôde EÚ sú daňové záležitosti súčasťou zmlúv od jej samotného vzniku ako jedna z politík Európskeho hospodárskeho spoločenstva. V súčasnosti je daná oblasť právne zakotvená v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), konkrétne v kapitolách o daňových ustanoveniach a aproximácii právnych predpisov. Vychádzajúc z delenia právomocí na výlučné, spoločné a podporné, daňové záležitosti predstavujú spoločnú právomoc EÚ a jej členských štátov. Majú však osobitné postavenie a naďalej sa riadia mimoriadnym legislatívnym postupom, ktorý je úzko prepojený s členskými štátmi.

O tomto hovorí v konsolidovanom znení ZFEÚ v kapitole 2 „Daňové ustanovenia“ článok 113: „Rada jednomyselne v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom po porade s Európskym parlamentom a Hospodárskym a sociálnym výborom prijme pravidlá na zosúladowanie právnych predpisov týkajúcich sa dane z obratu, spotrebných daní a iných foriem nepriameho zdaňovania, aby sa tým zabezpečilo vytvorenie a fungovanie vnútorného trhu a zabránilo narušovaniu hospodárskej súťaže.“²³ V kapitole 3 „Aproximácia práva“ článok 115 stanovuje: „[...] Rada jednomyselne v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom po porade s Európskym parlamentom a Hospodárskym a sociálnym výborom vydá smernice na aproximáciu zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré priamo ovplyvňujú vytvorenie alebo fungovanie vnútorného trhu.“²⁴

Na základe vyššie uvedeného môžeme vidieť, že daňová politika ostáva aj naďalej úzko spojená so suverenitou jednotlivých členských štátov, čím je jej modifikácia na úrovni EÚ značne obmedzená. Rozhodovanie o nej je zastrešené Radou EÚ a v procese

²³ EUR-LEX.EUROPA.EU. Zmluva o fungovaní Európskej únie [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0021.01/DOC_3&format=PDF

²⁴ Tamtiež.

rozhodovania podlieha požiadavke jednomyselnosti. Daňová politika tak ostala na okraji vývoja, ktorým naopak prešla väčšina politik EÚ. Je evidentné, že v súčasnej situácii nie je možné ísť nad rámec toho, čo EÚ považuje za minimum právnej regulácie daňovej politiky, na ktorom sa možno dohodnúť a s tým spojenej regulácie daňových únikov. EÚ ďalej konštatuje, že táto situácia neumožňuje žiadny výrazný posun k ukončeniu daňovej súťaže v rámci Únie, čo spôsobuje presun ziskov a odklonenie príjmu z dane z príjmov právnických osôb do iných členských štátov.²⁵ Rôzne daňové sadzby naprieč EÚ tak vytvárajú predpoklady pre vznik daňových rajov v rámci samotnej Únie.

Napriek daným obmedzeniam vedie EÚ aktívnu kampaň proti daňovým únikom a daňovým podvodom. Snahy Únie zahŕňajú predovšetkým zber informácií a rozvoj spolupráce v oblasti daňových záležitostí. Okrem iného sa členské štáty zaviazali k automatickej výmene informácií o finančných účtoch a investíciách medzi sebou, čo zvyšuje transparentnosť finančných tokov.

V blízkej budúcnosti EÚ očakáva najmä zlepšenie transparentnosti, ktoré pomôže daňovým orgánom jednotlivých členských štátov pri bojení proti daňovým únikom. Predpokladá sa, že tento cieľ môže byť dosiahnutý aj vďaka informáciám od fyzických osôb (informátorov) a novinárskych vyšetrovaní, ktoré doposiaľ odhalili významné daňové podvody. Práve v tejto oblasti bol dosiahnutý najvýznamnejší pokrok. EÚ si uvedomuje rozsiahlosť problému daňových únikov a bude sa aj naďalej snažiť presadzovať konzistentný a medzinárodný prístup na jeho reguláciu.²⁶

Pokiaľ hovoríme o boji proti daňovým únikom na národnej úrovni, každý štát má svoje vlastné unikátne prístupy a taktiež rôzny rozsah podniknutých opatrení. Na úrovni Slovenskej republiky bola v roku 2021 predstavená iniciatíva Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorá vytvorila tzv. index daňovej spoľahlivosti, na základe ktorého sú pravidelne vyhodnocované podnikateľské subjekty. Návrh novely bol schválený vládou v druhej polovici toho istého roka a v súčasnosti je plne v platnosti.

Index daňovej spoľahlivosti predstavuje hodnotenie všetkých právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť a taktiež fyzických osôb, ktoré dosahujú príjmy z podnikania alebo inej samostatne zárobkovej činnosti. Ide o interné hodnotenie týchto

²⁵ WHAT-EUROPE-DOES-FOR-ME.EU. The fight against tax fraud [online]. 2019. [citované 31.10.2023] Dostupné na: https://what-europe-does-for-me.eu/data/pdf/focus/focus03_en.pdf

²⁶ Tamtiež.

subjektov na základe kritérií stanovených finančnou správou. Na základe dôkladnej analýzy sú subjekty následne vyhodnotené ako vysoko spoľahlivé, spoľahlivé alebo menej spoľahlivé.²⁷

Ministerstvo financií Slovenskej republiky tak chce motivovať k dobrovoľnému plneniu daňových povinností a zároveň zvýšiť transparentnosť. To je podporené faktom, že tento register je verejne dostupný a priebežne aktualizovaný. Daňové subjekty, ktoré si plnia svoje daňové povinnosti sú v rámci tejto iniciatívy spätne odmenené, napríklad predĺžením lehoty na plnenie si týchto povinností v nasledujúcom kalendárnom roku.²⁸

1.4 Medzinárodné daňové úniky

Ako vyplýva z predchádzajúceho textu, daňové úniky sú veľmi aktuálnym problémom v celosvetovom meradle, s ktorým sa snažia bojovať aktéri na medzinárodnej i národnej úrovni. Tento problém je vo svojom modernom ponímaní relatívne novým fenoménom a význam boja s ním narastá. To je spojené hlavne s rastúcou globalizáciou vo svetovom hospodárstve a s rastúcou silou nadnárodných spoločností. Práve tie najčastejšie využívajú na daňovú optimalizáciu presun dosiahnutých ziskov do štátov a jurisdikcií považovaných za daňové raje.

Vyhýbanie sa plateniu dane v jednom štáte a následné odvedenie dane v inom štáte sa považuje za zákonnú daňovú optimalizáciu, kedy daňový subjekt aplikuje všetky zákonné ustanovenia na minimalizáciu výšky svojej daňovej povinnosti. Daňové subjekty si tak často uplatňujú rôzne zákonné výnimky, oslobodenia, daňové úľavy, odpisy a pod. Daňová optimalizácia môže zahŕňať aj využitie medzier v zákonoch a nariadeniach.²⁹

Hoci boj proti daňovým únikom v poslednej dekáde výrazne zosilnel, priame účinky sú doposiaľ zanedbateľné. Mnoho štúdií upozorňuje na fakt, že prijaté opatrenia a regulácie nie sú v súčasnosti postačujúce a pokles negatívnych vplyvov na ekonomiky štátov, ktoré

²⁷ VEMA.SK. Index daňovej spoľahlivosti je verejný: Čo robiť, ak nesúhlasíte so svojím hodnotením? [online]. 2023. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.vema.sk/sk/index-danovej-spolahlivosti-je-verejny-co-robit-ak-nesuhlasite-so-svojim-hodnotenim>

²⁸ MFSR.SK. Bojujeme proti daňovým únikom, zodpovedných odmeníme [online]. 2023. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/bojujeme-proti-danovym-unikom-zodpovednych-odmenime.html>

²⁹ SAXUNOVA, Darina – SZARKOVA, Rita. Global Efforts of Tax Authorities and Tax Evasion Challenge [online]. In: Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics. King of Prussia: IBIMA Publishing, 28.05.2018, roč. 218, č. 1, s. 1-14 [citované 01.11.2023]. ISSN 2169-0367. Dostupné na: <https://ibimapublishing.com/articles/JEERBE/2018/511388/>

nie sú daňovými rajmi, je minimálny. Môžeme konštatovať, že v posledných rokoch dochádza z hľadiska objemu optimalizovaných ziskov k najvýznamnejším daňovým únikom. Táto podkapitola sa zameriava na prípady optimalizácie spojenej s daňovými rajmi a pomáha pochopiť danú problematiku na konkrétnych príkladoch.

1.4.1 Panama Papers

V kauze Panama Papers ide pravdepodobne o najznámejší a najvýznamnejší prípad v oblasti daňových únikov doteraz. Išlo o masívny únik dôverných dokumentov z panamskej advokátskej kancelárie Mossack Fonseca v apríli 2016. Tieto dokumenty odhalili rozsiahle siete offshore spoločností a bankových účtov, ktoré boli využívané rôznymi subjektami – významnými jednotlivcami, nadnárodnými spoločnosťami, politikmi – po celom svete na skrytie svojich finančných aktivít pred verejnosťou a daňovými úradmi.

Prípad Panama Papers získal veľkú pozornosť médií a širokej verejnosti, čo následne viedlo k zvýšeniu tlaku na vlády a medzinárodné organizácie, aby prijali opatrenia na zamedzenie daňových únikov a zvýšenie transparentnosti finančných tokov. Vyvolal tiež diskusie o potrebe reforiem v oblasti daňovej politiky a regulácie finančného sektora. Konkrétne išlo o únik 11,5 milióna dokumentov (2,6 terabajtov údajov), ktoré sa týkali subjektov na celom svete. Niektoré z týchto dokumentov sa datovali až do 70. rokov minulého storočia.

Zmienené dokumenty boli poskytnuté doteraz neznámym informátorom nemeckému denníku Süddeutsche Zeitung. Po tom, ako novinári v Süddeutsche Zeitung overili relevantnosť a pravdivosť poskytnutých informácií, boli dokumenty ďalej posunuté Medzinárodnému konzorciu investigatívnych novinárov (International Consortium of Investigative Journalists, ďalej len „ICIJ“), ktoré ich následne zverejnilo na svojej webovej stránke.³⁰

Dôvodom pre zdieľanie dokumentov s ICIJ bolo množstvo údajov, ktoré Süddeutsche Zeitung nedokázal spracovať. V nasledujúcom roku boli tieto dokumenty

³⁰ ICIJ.ORG. Panama Papers Source Offers Documents To Governments, Hints At More To Come [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/20160506-john-doe-statement/>

analyzované novinármi zo 107 mediálnych organizácií v 80 štátoch.³¹ Následne boli zverejnené prvé správy pre širokú verejnosť.

Jadrom kauzy bola vyššie spomínaná firma Mossack Fonseca, so sídlom v Paname, ktorá pomáhala tisíckam jednotlivcom a spoločnostiam zakladať offshore spoločnosti a vytvárať komplexné štruktúry s cieľom skrytia pôvodu finančných transakcií a minimalizácie daní. Mossack Fonseca zakladala offshore spoločnosti pre svojich klientov v štátoch a jurisdikciách, ktoré v kontexte tejto práce považujeme za moderné daňové raje. Išlo teda o územia s benevolentnou daňovou legislatívou a ochranou osobných informácií vplyvom aplikovania bankového tajomstva. Vďaka tomuto postupu tak boli chránené identity vlastníkov a spoluúčastníkov finančných transakcií, ako aj umožnený presun finančných prostriedkov do offshore spoločností, čím dochádzalo k minimalizácii daňovej povinnosti rôznych nadnárodných spoločností. Je dôležité upozorniť na fakt, že tieto štruktúry neboli vo svojej podstate nelegálne. Vďaka ochrane informácií a komplexnosti tohto systému sa však začali využívať na nelegálne aktivity, najčastejšie spojené s práním špinavých peňazí.

Medzi významné osoby, ktorých podnikateľská činnosť bola súčasťou Panama Papers patrili mnohí vysoko postavení politickí predstavitelia, ich rodiny a iné s nimi spájané osoby. V tom čase to bolo konkrétne päť hláv štátov – prezident Khalifa bin Zayed Al Nahyan zo Spojených arabských emirátov, Petro Porošenko z Ukrajiny, kráľ Salmán zo Saudskej Arábie a predseda vlády Islandu Sigmundur Davíð Gunnlaugsson. Bývalí lídri štátov, zapojení do tohto prípadu boli napríklad bývalý argentínsky prezident Mauricio Macri, bývalý sudánsky prezident Ahmed al-Mirghani a bývalý emír Kataru Hamad bin Khalifa Al Thani. Okrem hláv štátov išlo taktiež o vtedajších premiérov a iných vládnych predstaviteľov.³² Celkovo bolo do kauzy Panama Papers zahrnutých približne 360 tisíc spoločností a jednotlivcov z približne 200 štátov a jurisdikcií po celom svete.

Offshore podnikateľské subjekty operujú vo všeobecnosti legálne a v súlade s medzinárodným finančným právom. V tomto prípade však bolo zistené, že niektoré dotknuté spoločnosti boli využívané na nelegálne účely, vrátane daňových podvodov a nelegálnych

³¹ THEGUARDIAN.COM. The Panama Papers: how the world's rich and famous hide their money offshore [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/the-panama-papers-how-the-worlds-rich-and-famous-hide-their-money-offshore>

³² ICIJ.ORG. The Power Players [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/the-power-players/>

daňových únikov.³³ Práve nelegálna stránka tohto prípadu bola tá, ktorá sa dostala do popredia v médiách a v rámci širokej verejnosti.

Vzhľadom na rozsah Panama Papers, tento prípad zachytáva vplyv globalizácie ako komplexnej siete v relatívne obmedzenom prostredí a načrtáva komplexný celosvetový problém v súvislosti s daňovými rajmi.³⁴ Okrem médiami zviditeľnenej nelegálnej stránky tohto prípadu to bola taktiež práve legálnosť aktivít v rámci Panama Papers, ktorá naštartovala celosvetovú diskusiu o potrebe regulácie tohto sektora svetového hospodárstva. Tento prípad vyvolal otázky o etických a právnych aspektoch takýchto praktík.

Pôvodným účelom daňových rajov je poskytovanie nízkych daňových sadziieb s cieľom prilákania zahraničných investícií, ale nárast offshoringových aktivít sa stal čoraz viac viditeľnejším najmä vďaka kauze Panama Papers a tendencia využívať ich na kriminálne účely vzrástla. Práve preto začali byť daňové raje vnímané ako nebezpečenstvo pre svetové hospodárstvo a svetové finančné trhy.

1.4.2 LuxLeaks

V prípade LuxLeaks, celým názvom Luxembourg Leaks, ide o kauzu z novembra 2014, ktorou sa rovnako ako v prípade Panama Papers zaoberalo ICIJ. V kontexte tejto práce považujeme za dôležité ju zmieniť z dôvodu jej významu na medzinárodnej scéne a najmä berúc do úvahy fakt, že v tomto prípade je s kauzou spájaný členský štát EÚ. Ako vyplýva aj z názvu tohto prípadu, zainteresovaným štátom je jeden zo zakladajúcich členov Únie – Luxembursko.

Tento prípad sa týkal viac ako 300 medzinárodných firiem, ktoré presúvali svoje zisky cez Luxembursko s cieľom zníženia si daňovej povinnosti. Daňová sadzba dosahovala v priemere menej ako 1 %, v niektorých prípadoch dokonca menej ako 0,25 %.³⁵ Tieto praktiky boli využívané v priebehu približne 20 rokov, počas ktorých bol predsedom vlády Luxemburska bývalý predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Juncker je doteraz

³³ ICIJ.ORG. Giant Leak of Offshore Financial Records Exposes Global Array of Crime and Corruption [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/20160403-panama-papers-global-overview/>

³⁴ KEJRIWAL, Mayank – DANG, Akarsh. Structural studies of the global networks exposed in the Panama papers [online]. In: Applied Network Science. New York: Springer, 11.09.2020, roč. 5, č. 63, s. 1-24 [citované 03.11.2023]. Dostupné na: <https://appliednetsci.springeropen.com/articles/10.1007/s41109-020-00313-y>

³⁵ UNCAACCOALITION.ORG. Luxleaks Scandal Highlights Urgent Need For Corporate Transparency [online]. 2016. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://uncaccoalition.org/luxleaks-scandal-highlights-urgent-need-for-corporate-transparency/>

významnou osobnosťou, ktorá je s kauza spájaná. V čase, kedy boli odhalené dokumenty spadajúce pod LuxLeaks, bol proti nemu podaný návrh na vyslovenie nedôvery v Európskom parlamente. Návrh bol väčšinovým hlasovaním zamietnutý.³⁶

Rovnako ako v prípade Panama Papers, aj tieto daňové optimalizácie fungovali na základe využívania komplexných schém a bankového tajomstva. Spoločnosť PricewaterhouseCoopers pomáhala nadnárodným spoločnostiam ako PepsiCo, IKEA, Apple, Walt Disney, Deutsche Bank, FedEx a mnohým ďalším, s optimalizáciou daňovej povinnosti. Tieto spoločnosti tak následne presmerovali stovky miliárd dolárov cez Luxembursko, čím ušetrili miliardy dolárov na daniach.

Na území Luxemburska boli zakladané dcérske spoločnosti, ktoré na ňom pôsobili minimálne a vykonávali zanedbateľnú ekonomickú činnosť. Adresa „5 Rue Guillaume J. Kroll“ v hlavnom meste sa stala „symbolickým sídlom“ viac ako 1 600 spoločností.³⁷

Všetky dokumenty v rámci LuxLeaks boli publikované online na webovej stránke ICIJ. Pred ich zverejnením sa na vyšetrovaní podieľali desiatky novinárov z celého sveta, čím malo toto odhalenie následne celosvetový dopad. Vďaka LuxLeaks bol odhalený luxemburský daňový režim, ktorý bol prispôbený tak, aby svojimi daňovými výhodami lákal medzinárodné spoločnosti. Zahraničné spoločnosti si na tomto území začali zakladať svoje sídla už v prvej polovici 20. storočia. Luxemburský špeciálny daňový režim bol navrhnutý tzv. Veľkou štvorkou (Deloitte, Ernst & Young, KPMG, a PwC) s cieľom zvýhodňovania týchto spoločností. Režim obsahoval predovšetkým špeciálne spôsoby zamerané na prevod ziskov do Luxemburska a využívanie nízkej daňovej sadzby.³⁸

Na rozdiel od Panama Papers, tento prípad nie je spájaný s nelegálnou činnosťou. Z právneho hľadiska tak prináša znepokojivý pohľad na legalitu týchto aktivít. Je dôležité upozorniť na fakt, že žiadna zo zainteresovaných spoločností nebola potrestaná. Čo je horšie, boli to práve informátori (whistleblowers), ktorí boli odsúdení v súdnom konaní. Išlo o bývalých zamestnancov PricewaterhouseCoopers – Antoine Deltoura a Raphaël Haleta –

³⁶ THEGUARDIAN.COM. Jean-Claude Juncker saved from censure over Luxembourg tax schemes [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/27/meps-reject-censure-motion-jean-claude-juncker-luxembourg-tax-avoidance>

³⁷ ICIJ.ORG. Luxembourg Leaks [online]. 2014. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/luxembourg-leaks/>

³⁸ HUESECKEN, Birgit – OVERESCH, Michael. Tax Avoidance through Advance Tax Rulings - Evidence from the LuxLeaks Firms [online]. Kolín: University of Cologne, 25.09.2015, s. 1-39 [citované 03.11.2023]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2664631

ktorí odhalili praktiky podnecujúce vyhýbanie sa daňovým povinnostiam a následne poskytli dokumenty novinárom.³⁹

Okrem návrhu na vyslovenie nedôvery Jean-Claude Junckerovi v rámci Európskeho parlamentu, boli v súvislosti v LuxLeaks podniknuté aj iné kroky. Európsky parlament zriadil v roku 2015 osobitný výbor pre daňové rozhodnutia v členských štátoch EÚ. Úlohou tohto výboru bolo preskúmať situáciu v jednotlivých členských štátoch a do šiestich mesiacov podať finálnu správu o svojich zisteniach. Výbor čelil neochote nadnárodných spoločností spolupracovať, čo výrazne paralyzovalo jeho činnosť. Vo svojej finálnej správe napokon zverejnil rôzne odporúčania, ktoré však doteraz neboli implementované z dôvodu pretrvávajúceho uplatňovania suverenity členských štátov v daňových otázkach.

LuxLeaks sa považuje za hlavný motív opatrenia Európskej komisie o transparentnosti v oblasti daní. Balík opatrení bol predstavený v roku 2015 a spočíval najmä v zavedení systému automatickej výmeny informácií v danej oblasti.⁴⁰ Zvýšenie transparentnosti v oblasti daní bolo úspešné a od 1. januára 2017 sa začala uplatňovať automatická výmena informácií o preddavkoch na daň medzi daňovými správami jednotlivých členských štátov. Táto kauza je okrem iného mnohými považovaná za impulz k silnému presadzovaniu daňovej harmonizácie v rámci EÚ.

Európska komisia predstavila tiež akčný plán, ktorý obsahoval opatrenia proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a opatrenia týkajúce sa automatickej výmeny kľúčových informácií v oblasti aktivít nadnárodných spoločností. Tento plán nebol doteraz prevzatý do legislatívy EÚ a jednotlivých členských štátov, keďže nedošlo k jednomyselnému schváleniu.

Najvýznamnejším krokom podniknutým v rámci EÚ, bolo dosiahnutie dohody medzi členskými štátmi o boji proti hlavným nástrojom daňovej optimalizácie, ktoré využívajú nadnárodné spoločnosti. Na základe toho bola prijatá prvá smernica proti vyhýbaniu sa daniam (Anti-Tax Avoidance Directive I), ktorá však bola vo svojej konečnej verzii implementovaná s mnohými obmedzeniami a výnimkami oproti pôvodnému zneniu. O rok neskôr, v roku 2017, bola prijatá druhá smernica proti vyhýbaniu sa daniam (Anti-Tax

³⁹ GLOBALFREEDOMOFEXPRESSION.COLUMBIA.EDU. The Case of LuxLeaks [online]. 2014. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/the-case-of-luxleaks/>

⁴⁰ ICIJ.ORG. 'Fundamental change' in EU tax rules after LuxLeaks [online]. 2015. [citované 04.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/inside-icij/2015/03/fundamental-change-eu-tax-rules-after-luxleaks/>

Avoidance Directive II), ktorej cieľom bolo bojovať proti rozdielom v daňovom zaobchádzaní medzi spoločnosťami EÚ a tretích krajín. Vo všetkých štátoch EÚ sa začala uplatňovať 1. januára 2020.⁴¹

Kroky podniknuté na úrovni Luxemburska nie sú doposiaľ znateľne badateľné a tento štát sa aj naďalej považuje za daňový raj v rámci EÚ. Napriek tomu, že v dôsledku vyvinutého tlaku boli koncom roka 2016 luxemburskou vládou prijaté opatrenia na sťaženie prístupu nadnárodných spoločností na dané územie, mnohé médiá upozorňujú na fakt, že Luxembursko naďalej bráni snahám o daňové reformy na úrovni EÚ.⁴²

V neposlednom rade môžeme zmieniť fakt, že prípad LuxLeaks slúžil ako impulz na zvýšenie ochrany informátorov v celosvetovom meradle. Súdne spory Antoine Deltoura a Raphaël Haleta sa považujú za symbol nedostatočnej ochrany informátorov a investigatívnych novinárov. Na pôde EÚ bola v súvislosti s informátormi prijatá smernica zaručujúca posilnenie ich ochrany, ktorá bola do konca roka 2021 transponovaná do vnútroštátneho práva každého členského štátu.⁴³

⁴¹ EC.EUROPA.EU. Fair Taxation: Commission welcomes new rules to prevent tax avoidance through non-EU countries [online]. 2017. [citované 05.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_305

⁴² THEGUARDIAN.COM. Jean-Claude Juncker blocked EU curbs on tax avoidance, cables show [online]. 2017. [citované 05.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2017/jan/01/jean-claude-juncker-blocked-eu-curbs-on-tax-avoidance-cables-show>

⁴³ EC.EUROPA.EU. Whistleblower protection: Commission sets new, EU-wide rules [online]. 2018. [citované 05.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3441

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom diplomovej práce je poskytnúť komplexný obraz o problematike daňových rajov a analyzovať využívanie praktík daňovej optimalizácie prostredníctvom nich na príklade dvoch nadnárodných spoločností operujúcich v globálnom meradle. V rámci zadaného hlavného cieľa odpovedáme na výskumné otázky: Aká je definícia daňových rajov a ktoré štáty sú za ne považované? Ako využívajú nadnárodné spoločnosti praktiky daňovej optimalizácie?

Čiastkové ciele predstavujú priblíženie regulácií a ďalších krokov zameraných na úpravu tejto komplexnej problematiky, ktorá sa týka celého svetového hospodárstva a jej právna úprava si vyžaduje účasť všetkých jeho aktérov. Výskumné otázky v danom kontexte sú zadané nasledovne: Ako je problematika regulovaná na pôde OECD a EÚ? Aké konkrétne prípady boli na pôde daných organizácií právne napadnuté? Práca približuje významný právny spor týkajúci sa problematiky využívania nekalých daňových praktík, ktorý vznikol na pôde EÚ a ktorého zainteresovanou stranou je jeden z jej členských štátov.

V diplomovej práci sú aplikované metódy ako komparácia, analýza a syntéza. Východiskovou sa stala najmä komparácia, pri ktorej vychádzame zo spomínaného právneho sporu a v rámci neho zistených a známych praktík daňovej optimalizácie. To sa následne snažíme pomocou tejto metódy aplikovať na konkurenčnú spoločnosť, ktorá z daných praktík právne usvedčená nebola. Tým vyvodzujeme závery, či aj táto spoločnosť potenciálne využíva praktiky optimalizovania svojich daní.

Za východiskové dokumenty považujeme najmä knihy a novinové články zaoberajúce sa skúmanou problematikou. Pri skúmaní daňových praktík konkrétnych spoločností vychádzame predovšetkým zo štatistických ukazovateľov ich výročných správ, ako aj z iných kvantitatívnych údajov poskytovaných medzinárodnými inštitúciami. Medzi ďalšie dôležité a v tejto práci v zreteľnom rozsahu využívané zdroje patria rozsudky a iné právne dokumenty Európskej únie. Pomocné zdroje predstavujú internetové portály zamerané na špecifické problematiky, ktoré bližšie ilustrujú celkovú problematiku rozoberanú v kontexte tejto práce.

Prvá kapitola je zameraná na poskytnutie všeobecného prehľadu problematiky daňových rajov, zhodnotenie faktorov, ktoré historicky prispeli k ich formovaniu a ich súčasné postavenie. Táto kapitola taktiež uvádza príklady celosvetovo najznámejších daňových únikov. Tretia kapitola detailne opisuje prípad spoločnosti Apple a jej využívania

írskeho daňového systému na optimalizáciu svojich daní, ako aj následný právny spor na pôde Európskej únie, ktorý bol využívaním spomínaných praktík zapríčinený. V kapitole sa venujeme tiež spoločnosti Samsung a jej potenciálnemu využívaniu daňovo optimalizačných postupov podnikania. Na základe analýzy štatistických ukazovateľov vyvodzujeme závery, či aj v prípade tejto spoločnosti môže dochádzať ku kráteniu daňovej povinnosti využívaním daňových rajov v celosvetovom meradle.

3 Výsledky práce a diskusia

V súčasnom globalizovanom podnikateľskom prostredí sa stávajú otázky daňovej optimalizácie čoraz dôležitejšími, najmä z dôvodu získania konkurenčnej výhody medzi veľkým množstvom aktérov.

Táto kapitola sa zameriava na analýzu a komparáciu využívania optimalizácie daní v dvoch najväčších technologických gigantoch – Apple a Samsung. Americká spoločnosť Apple Inc. sa v súvislosti s danou problematikou stala známa využívaním liberálnej írskej daňovej politiky na dosiahnutie daňovej optimalizácie. Na druhej strane, juhokórejský konglomerát Samsung Group predstavuje ďalší prípad, ktorý si vyžaduje bližší pohľad na jeho prístup k problematike optimalizácie daní.

V práci skúmame a porovnávame daňové stratégie oboch spoločností, s cieľom pochopiť, či a ako títo technologickí lídri optimalizovali svoje daňové povinnosti prostredníctvom využívania moderných daňových rajov na celom svete.

3.1 Írsko ako daňový raj

Napriek tomu, že Írsko nespĺňa kritéria OECD na to, aby bolo považované za daňový raj a taktiež zaň nie je považované predstaviteľmi EÚ, konštatujeme, že nejde o objektívne hodnotenie z dôvodu členstva Írska v daných medzinárodných organizáciách. Na základe preskúmaných prác rôznych nezávislých autorov a mimovládnych organizácií bezpodmienečne považujeme Írsko za príklad daňového raja. Írsko sa stalo vo svete známe svojou nízkou sadzbou dane právnických osôb a flexibilnými daňovými pravidlami, čo z neho desaťročia robí atraktívnu destináciu pre mnohé medzinárodné spoločnosti.

K najvýznamnejším opatreniam, ktoré boli prijaté írskou vládou s cieľom prilákať zahraničné investície na svoje územie bolo výrazné zníženie daňovej sadzby právnických osôb. Došlo k nemu v roku 2003, kedy bola daňová sadzba znížená zo 16 % na 12,5 %. Nešlo o prvé výrazné zníženie daňovej sadzby v tomto štáte. Írsko postupne znižovalo svoju daňovú sadzbu približne od polovice 80. rokov 20. storočia, kedy dosahovala úroveň 50 %.⁴⁴ Od roku 2003 sa daňová sadzba ustálila na 12,5 %, ktoré ostali počas tohto obdobia nezmenené a sú aktuálne aj v súčasnosti. Ide tak o druhú najnižšiu daňovú sadzbu

⁴⁴ TRADINGECONOMICS.COM. Ireland Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 13.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/ireland/corporate-tax-rate>

právnických osôb v rámci EÚ za rok 2023, pričom najnižšia daňová sadzba (9 %) je uplatňovaná v Maďarsku.⁴⁵

Komplementárnou k nízkej daňovej sadzbe sa v Írsku stala stratégia „Double Irish Agreement“, ktorú využívali nadnárodné spoločnosti s cieľom ďalšej daňovej optimalizácie. Táto stratégia zahŕňala vytvorenie dvoch írskych spoločností, medzi ktorými boli presúvané zisky s cieľom zníženia daňovej povinnosti a zníženia transparentnosti pôvodu finančného kapitálu.⁴⁶ Kvôli medzinárodnému tlaku a zmenám v írskych daňových zákonoch boli írskou vládou prijaté opatrenia na odstránenie uplatňovania tejto stratégie. Odstraňovanie začalo v roku 2015 a do roku 2020 boli kompletne odstránené štruktúry s ňou súvisiace.

3.2 Využívanie írskeho daňového systému spoločnosťou Apple

Išlo práve o spoločnosť Apple, ktorá najvýraznejšie využívala výhody írskeho daňového systému. Najmarkantnejšie aktivity v tejto oblasti tak vykonala počas desiatich rokov medzi rokmi 2004 – 2014. V kontexte tejto práce sa preto pri analýze údajov spoločnosti Apple zameriavame na toto časové rozmedzie. Na základe daného časového rozmedzia môžeme okrem iného pozorovať, ako spoločnosť najviac profitovala z využívania írskeho daňového systému práve po spomínanom zavedení nižšej daňovej sadzby právnických osôb v roku 2003 v kombinácii s uplatňovaním stratégie „Double Irish Agreement“, ktorá sa v nezmenenom znení uplatňovala do roku 2015. Vďaka využívaniu týchto praktík a dohodami uzatvorenými s írskou vládou si spoločnosť Apple v niektorých prípadoch uplatňovala dokonca takmer nulovú sadzbu z príjmov právnických osôb počas daných desiatich rokov.

Počiatky pôsobenia Apple v Írsku datujeme do roku 1980, kedy si spoločnosť otvorila svoj prvý greenfieldový výrobný závod v tomto štáte.⁴⁷ Už koncom daného desaťročia patrila Apple k priekopníkom využívania štruktúry „Double Irish Agreement“, ktorá umožnila spoločnosti presúvať zisky do daňových rajov po celom svete.

⁴⁵ STATISTA.COM. Combined corporate income tax rates in Europe in 2023 [online]. 2023. [citované 13.11.2023] Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1253236/combined-income-tax-rate-europe/>

⁴⁶ FUEST, Clemens – SPENGLER, Christoph – FINKE, Katharina. Profit Shifting and “Aggressive” Tax Planning by Multinational Firms: Issues and Options for Reform [online]. In: Discussion Paper. Mannheim: ZEW - Centre for European Economic Research, 21.10.2013, roč. 13, č. 78 s. 1-30 [citované 14.11.2023]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2343124

⁴⁷ BUSINESSINSIDER.COM. Apple defended its Irish tax-minimizing operation using a classic photo of Steve Jobs in Cork [online]. 2016. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://www.businessinsider.com/steve-jobs-in-cork-ireland-in-1980-2016-8>

V súlade s danou štruktúrou, Apple v tomto období operoval s dvomi írskymi dcérskymi spoločnosťami – Apple Operations International a Apple Sales International – a pôvodným výrobným závodom v Corku. Ako bolo uvedené vyššie, štruktúra „Double Irish Agreement“ bola zameraná na vytvorenie dvoch dcérskych spoločností v Írsku, pričom jedna zo spoločností bola na daňové účely registrovaná v tomto štáte a druhá v daňovom raji, ktorý sa v prevažnej väčšine prípadov, ako aj v prípade Apple, nachádzal mimo Európy.

Apple Operations International (ďalej len „AOI“) bola holdingová spoločnosť registrovaná v Írsku, ktorá si však nárokovala daňovú rezidenciu na Bermudách. Daňová sadzba právnických osôb na Bermudách, ktoré predstavujú zámorské územie Spojeného kráľovstva, dosahovala počas celej svojej modernej histórie úroveň 0 %.⁴⁸ V prípade AOI išlo o dcérsku spoločnosť Apple Inc., ktorá vlastnila veľký objem finančných aktív, vrátane duševného vlastníctva. Úlohou tejto spoločnosti bolo práve mať vo svojom vlastníctve výrazný objem položiek duševného vlastníctva, ako patenty či ochranné známky, a účtovať licenčné poplatky za používanie tohto majetku iným dcérskym spoločnostiam Apple Inc. Takto boli AOI vyplácané dividendy od väčšiny offshore pobočiek spoločnosti.

AOI nemala počas celého svojho pôsobenia žiadnu fyzickú prítomnosť a nikdy nemala žiadnych zamestnancov. Je dôležité poznamenať, že v dôsledku snahy medzinárodného spoločenstva o zrušenie štruktúry „Double Irish Agreement“ a s ňou spojených kontroverzných daňových praktík, bola v roku 2015 spoločnosť AOI zrušená a v súčasnosti nie je naďalej súčasťou štruktúry Apple Inc. Na základe uvedených informácií môžeme vidieť, ako AOI uplatňovala nekalé daňové praktiky, ktoré boli v rozpore s verejnou morálkou a viedli k jej bezprostrednému zrušeniu.

Apple Sales International (ďalej len „ASI“) bola druhou dcérskou spoločnosťou v rámci „Double Irish Agreement“ štruktúry. ASI bola, a aj v súčasnosti je, spoločnosť registrovaná v Írsku, ktorá na rozdiel od AOI vykazuje Írsko aj ako svoju daňovú rezidenciu, a teda ho využíva na daňové účely. Ide o plne fungujúcu súčasť Apple Inc., ktorá predstavuje pobočku spoločnosti zameranú na európsky trh. Úlohou ASI je obchodovať s produktami Apple na tomto území. V prípade ASI nešlo o kontroverznú časť „Double Irish Agreement“, čo je jedným z dôvodov, prečo táto dcérska spoločnosť naďalej operuje bez výrazných zásahov tretích strán.

⁴⁸ TRADINGECONOMICS.COM. Bermuda Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/bermuda/corporate-tax-rate>

Na základe daných informácií môžeme pozorovať, ako bola spoločnosť Apple lákaná nie len nízkou írskou daňovou sadzbou právnických osôb ale taktiež faktom, že írsky daňový systém umožňoval využívanie štruktúry, ktorá ďalej spoločnosti umožnila presun finančných prostriedkov do iného daňového raja s cieľom využívania ešte výraznejšej daňovej optimalizácie. V tomto prípade išlo okrem bežných trhových operácií vykonávaných spoločnosťou ASI taktiež o kontroverzné praktiky uplatňované spoločnosťou AOI, ktorá s cieľom daňovej optimalizácie ďalej presúvala svoj finančný kapitál na Bermudy. Založením dcérskych spoločností a prevádzaním finančného kapitálu do nich, boli zisky spoločnosti zdaňované írskou 12,5 % daňovou sadzbou právnických osôb alebo bermudskou 0 % sadzbou v porovnaní s v danom období platnou 35 % zákonnou sadzbou uplatňovanou na území USA, kde bola spoločnosť založená. Aj táto sadzba bola však neskôr v roku 2018 znížená v súvislosti s nástupom prezidenta Donalda Trampa do úradu na rekordne nízkych 21 %, ktoré sú aktuálne aj v súčasnosti.⁴⁹

Tabuľka 3 uvádza odhadovaný objem ziskov presunutých cez dcérsku spoločnosť ASI v skúmanom období 2004 – 2014. Z dôvodu zániku AOI k roku 2015, údaje pre túto spoločnosť nie sú k dispozícii. Môžeme však konštatovať, že objem presunutých ziskov bol v jednotlivých rokoch v prípade AOI niekoľkonásobne vyšší ako v prípade ASI, ktorej primárne zameranie nebolo kumulovanie finančných prostriedkov vo forme dividend a následný presun týchto financií na Bermudy.

⁴⁹ TRADINGECONOMICS.COM. United States Federal Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/corporate-tax-rate>

Tabuľka 3 – Zisky presunuté do dcérskej spoločnosti Apple Sales International v období rokov 2004 – 2014

Rok	Presunuté zisky v miliónoch USD	Presunuté zisky v miliónoch EUR	Ďalšie daňové úľavy v miliónoch EUR
2004	268	216	27
2005	725	583	73
2006	1 180	940	117
2007	1 844	1 347	168
2008	3 127	2 136	267
2009	4 003	2 878	360
2010	12 095	9 128	1 141
2011	21 855	15 709	1 964
2012	35 877	27 915	3 489
2013	32 099	24 176	3 022
2014	34 229	25 793	3 224
Spolu	147 304	110 821	13 853

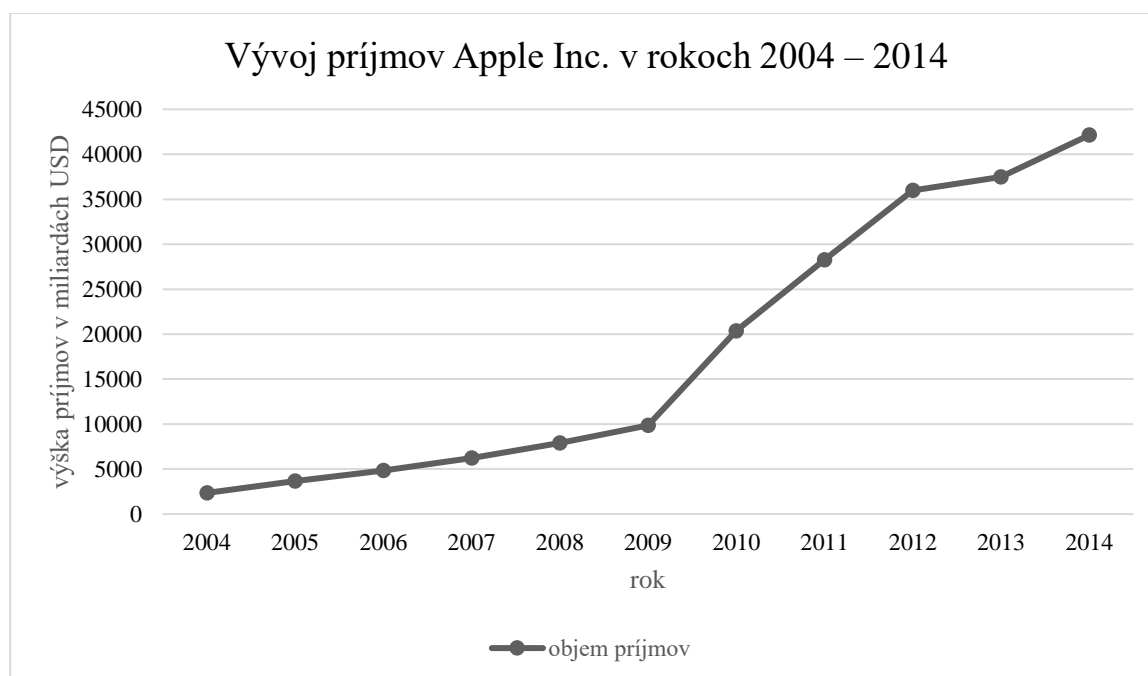
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ spoločnosti Apple Inc. a Európskej komisie: EC.EUROPA.EU. COMMISSION DECISION of 30.8.2016 ON STATE AID implemented by Ireland to Apple [online]. 2016. [citované 18.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/253200/253200_1851004_674_2.pdf

Vzhľadom na fakt, že Írsko využíva euro ako svoju národnú menu a údaje Európskej komisie sú taktiež udávané v tejto mene, uvádzame objem presunutých ziskov v prepočte USD na EUR, pričom vychádzame z priemerného ročného kurzu. Tabuľka uvádza objem ziskov spoločnosti Apple, ktoré boli s cieľom uplatňovania nižšej daňovej sadzby presunuté do dcérskej spoločnosti ASI s daňovou rezidenciou v Írsku, kde sa počas tohto obdobia každoročne uplatňovala 12,5 % daňová sadzba právnických osôb. Ďalšie daňové úľavy predstavujú odhad objemu dodatočných finančných prostriedkov, ktoré Apple ušetril na daniach vďaka výhodám vyplývajúcich z dohôd medzi spoločnosťou a írskou vládou. Motívom poskytovania ďalších výhod bolo prilákanie zahraničných investícií tohto svetového technologického lídra a následné posilnenie ekonomického postavenia Írska, ako aj tvorba nových pracovných miest, ktorej sa bližšie venujeme ďalej v texte. Vyplývajú z týchto výhod, v niektorých prípadoch išlo o uplatňovanie ešte nižšej ako zákonom danej daňovej sadzby, a to konkrétne na úrovni 2 %, čo bolo výrazne pod priemerom EÚ, ktorý sa počas tohto obdobia pohyboval na priemernej úrovni 23,81 %.⁵⁰

⁵⁰ TRADINGECONOMICS.COM. European Union Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/european-union/corporate-tax-rate>

Na základe daných údajov môžeme ďalej sledovať exponenciálny trend v objeme presunutých ziskov. Ide o dôsledok rastúceho podielu presúvaných ziskov z ostatných dcérskych spoločností materskej spoločnosti Apple Inc. po celom svete do írskej ASI, ale najmä o neustále zvyšovanie ziskov spoločnosti v celosvetovom meradle z dôvodu rastúceho dopytu po jej produktoch a upevňovaní jej trhového postavenia technologického lídra. Zatiaľ čo v roku 2004 zaznamenala spoločnosť Apple príjmy vo výške 2,35 miliardy USD,⁵¹ v roku 2014 to bolo viac ako 42,12 miliardy USD.⁵² Aj v prípade zohľadnenia inflácie počas daného obdobia sú hodnoty príjmov vyššie o približne 1 265 %. Pri tomto výpočte sme vychádzali z hodnoty objemu príjmov v roku 2004 po zohľadnení inflácie, čo predstavuje približne 3,09 miliardy USD. Vývoj príjmov spoločnosti Apple Inc. bližšie ilustruje Graf 1.

Graf 1 – Vývoj príjmov Apple Inc. v rokoch 2004 – 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ spoločnosti Apple Inc.

Hospodársky rok, resp. účtovné obdobie spoločnosti predstavuje obdobie od prvého októbra do tridsiateho septembra nasledujúceho roka. Z grafu vyplýva jasný rastúci trend v objeme generovaných príjmov s evidovaným každoročným vzostupom. Ten môžeme pozorovať aj v období finančnej krízy v rokoch 2007 – 2008 a všetkých rokoch

⁵¹ APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2004. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2004/10/13Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>

⁵² APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2014. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2014/10/20Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>

bezprostredne nasledujúcich. Tento rast príjmov pripisujeme niekoľkým faktorom a krokom podniknutých spoločnosťou.

Prvým faktorom bola inovácia produktov a výrazné rozšírenie svojho produktového portfólia. Apple v tomto období uviedol na trh niekoľko kľúčových produktov ako iPod, iPhone a iPad. Tieto inovácie viedli k výraznému zvýšeniu predaja a rastu tržieb. Bol to práve iPhone, ktorý sa stal najpopulárnejším a predstavoval celosvetovú inováciu na trhu s mobilnými telefónmi ako prvý smartphone svojho druhu. Okrem fyzických produktov a predaja hardware sa spoločnosť Apple sústreďovala aj na rozvoj svojich software produktov ako iTunes, App Store a iCloud, ktoré prispeli k ďalšiemu významnému rastu príjmov spoločnosti. Apple v tomto čase uplatňoval tiež relatívne agresívnu marketingovú stratégiu a rozšíril pole svojej pôsobnosti na globálnu úroveň, čo viedlo k získaniu výrazného objemu zákazníkov na nových odbytových trhoch.

Môžeme konštatovať, že neustála ekonomická expanzia Apple bola dôležitým motívom írskej vlády na udržanie si spoločnosti na svojom území a na upevnenie jej ekonomického pôsobenia. To viedlo k poskytovaniu dodatočných výhod pre túto spoločnosť.

Okrem iného bolo pre Írsko dôležitým faktorom aj bezpodmienečné vytvorenie nových pracovných miest pre domácu pracovnú silu. Túto podmienku si kládla vláda od začiatku pôsobenia Apple na svojom území v roku 1980. Apple nároky splnil a už v roku 1990 vzrástol počet z pôvodných 700 na 1000 stálych pracovných miest. Navyše počet lokálnych subdodávateľov dosahoval počet 500.⁵³ Výmenou za tvorbu nových pracovných miest bolo poskytnutie ďalších daňových úľav uplatňovaním benevolentných daňových praktík. Počas pôsobenia Apple v Írsku došlo k celkovému vzrastu počtu pracovných miest o 757,14 % na počet 6000 zamestnancov.

Ako už bolo spomínané, spoločnosť využívala kontroverzné daňové praktiky počas dlhého časového obdobia. Jedným z dôvodov, prečo mohli byť spomínané praktiky daňovej optimalizácie tak dlho využívané bez akéhokoľvek zásahu tretej strany bol fakt, že vďaka dohodám v rámci EÚ, liberalizovanému vnútornému trhu a obchodovaniu so službami, zisky spoločnosti boli ešte ďalej v mnohých prípadoch prevádzané cez Holandsko do USA, čo ešte

⁵³ BUSINESSINSIDER.COM. A deal made in 1991 paved the way for Apple's current tax issue [online]. 2016. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://www.businessinsider.com/how-apple-managed-to-get-its-tax-deal-in-ireland-in-1991-2016-8?r=UK&IR=T>

väčšmi znížilo transparentnosť. Tým sa stali tieto prevody vo svojej podstate nevystopovateľné a neviditeľné pre tretie strany a daňové orgány.

3.3 Spor medzi spoločnosťou Apple a Európskou komisiou

Nekalé praktiky využívané spoločnosťou Apple v rámci írskoho daňového systému boli prvýkrát uvedené do povedomia EÚ na pôde Európskej komisie spolu s ďalšími dvomi podobnými prípadmi. Išlo o prípad spoločnosti Starbucks, ktorá optimalizovala dane prostredníctvom holandského daňového systému a spoločnosti Fiat, ktorá participovala na využívaní výhod luxemburského daňového systému.⁵⁴ Všetky tri tieto prípady boli prednesené Komisii v júni 2014, na čo následne začalo vyšetrowanie európskym komisárom pre hospodársku súťaž.

Vyšetrowanie prípadu spoločnosti Apple pred Európskou komisiou bolo pod vedením slovenskej štátnej príslušníčky Heleny Malíkovej, ktorá je aj v súčasnosti európskou úradníčkou na Generálnom riaditeľstve pre hospodársku súťaž Európskej komisie. V súčasnosti vedie prácu v tíme hlavných ekonómov daného riaditeľstva. V roku 2014, ako aj počas celého trvania riešenia sporu s Apple, viedla vyšetrowanie praktík daňového plánovania nadnárodných korporácií podľa európskych pravidiel štátnej pomoci.⁵⁵ Tým si zaručila post vedúcej vyšetrowania využívania nekalých praktík spoločnosťou Apple, ktorý je predmetom skúmania tejto práce. Okrem nej sa na skúmaní podieľal malý tím celkovo zložený zo štyroch ľudí.

Po dôkladnej analýze dospeli daní európski úradníci k záveru, že Apple využívaním írskych daňových úľav porušil článok 107 ods. 1 ZFEÚ (taktiež pôvodne známy ako článok 87 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva), ktorý stanovuje nasledovné: „Ak nie je zmluvami ustanovené inak, pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvyhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými

⁵⁴ EC.EUROPA.EU. State aid: Commission investigates transfer pricing arrangements on corporate taxation of Apple (Ireland) Starbucks (Netherlands) and Fiat Finance and Trade (Luxembourg) [online]. 2014. [citované 28.12.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_14_663

⁵⁵ HERTIE-SCHOOL.ORG. Helena Malikova [online]. 2023. [citované 26.12.2023] Dostupné na: <https://www.hertie-school.org/en/who-we-are/profile/person/malikova>

štátmi.“⁵⁶ Komisia tvrdila, že dohoda medzi Apple a Írskom nebola dostatočne podložená relevantným ekonomickým zhodnotením a taktiež sa čiastočne opierala o úvahy o potenciálnej zamestnanosti, ktoré nepredstavovali dostačujúce ekonomické zdôvodnenie, na základe ktorého by výhody čerpané spoločnosťou mohli byť írskou vládou poskytnuté.⁵⁷

Kompletná oficiálna správa Komisie bola zverejnená 19. decembra 2016, teda približne dva a pol roka od začiatku vyšetrovania. Táto 130-stranová správa obsahovala podrobnú analýzu metodiky transferov v rámci spoločnosti Apple, ktoré sa uskutočňovali medzi materskou spoločnosťou a jej dvomi dcérskymi spoločnosťami sídlacimi v Írsku – AOI a ASI.⁵⁸ Komisia dospela k záveru, že daňové úľavy poskytované írskou vládou spoločnosti Apple sa kvalifikujú ako štátna pomoc, keďže spĺňajú štyri kritéria štátnej pomoci vyplývajúce z článku 107 ZFEÚ:

- 1) Došlo k zásahu štátu alebo prostredníctvom štátnych prostriedkov, ktoré môžu mať rôzne formy (napríklad granty, úrokové a daňové úľavy, záruky, vládne podiely na celej spoločnosti alebo jej časti alebo poskytovanie tovarov a služieb za zvýhodnených podmienok atď.);
- 2) Zásah poskytuje príjemcovi výhodu na selektívnom základe, napríklad špecifickým spoločnostiam alebo priemyselným odvetviam alebo spoločnostiam so sídlom v určitých regiónoch;
- 3) V dôsledku toho bola alebo môže byť narušená hospodárska súťaž;
- 4) Zásah pravdepodobne ovplyvní obchod medzi členskými štátmi.⁵⁹

Poskytnutie daňových výhod spoločnosti Apple bolo po analýze a následnej publikácii hodnotiacej správy evidentné, pričom takáto pomoc je podľa legislatívy EÚ o štátnej pomoci nezákonná. Írsko teda poskytlo nezákonné daňové výhody, ktoré umožnili Apple platiť výrazne nižšie dane z príjmu právnických osôb v porovnaní s inými

⁵⁶ EUR-LEX.EUROPA.EU. Zmluva o fungovaní Európskej únie [online]. 2023. [citované 29.12.2023] Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0021.01/DOC_3&format=PDF

⁵⁷ EUR-LEX.EUROPA.EU. State aid — Ireland — State aid SA.38373 (2014/C) (ex 2014/NN) — Alleged aid to Apple [online]. 2014. [citované 28.12.2023] Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.369.01.0022.01.ENG&toc=OJ:C:2014:369:TOC

⁵⁸ MADE, Bob van der – SCHEIJNDEL, Irma van – GREENFIELD, Phil – DAFNOMILIS, Vassilis. EU Tax News [online]. In: EU Direct Tax Group. Londýn: PWC, 12.01.2017, roč. 2017, č. 01, s. 1-20 [citované 23.01.2024]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/tax/newsletters/eu-direct-tax-newsletters/assets/pwc-eudtg-newsletter-issue-2017-nov-dec-2016.pdf>

⁵⁹ EC.EUROPA.EU. State Aid Overview [online]. 2023. [citované 30.12.2023] Dostupné na: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en

spoločnosťami v rámci Írska a v rámci územia EÚ ako celku. Celková výška tejto štátnej pomoci bola k augustu 2016 vyčíslená na 13 miliárd EUR.⁶⁰

Komisia tak bola oprávnená nariadiť vrátenie nezákonnej štátnej pomoci, ktorá bola Apple poskytovaná počas spomínaných desiatich rokov. Toto oprávnenie bolo využité a Írsku bolo nariadené vymáhať od spoločnosti nezaplatené dane v celkovej výške 13 miliárd EUR doplnených o úroky a ďalšie bežné sankcie za bankové operácie. V tejto súvislosti môžeme okrem iného poukázať na fakt, že aj v súčasnosti tak ide o doposiaľ najvyššiu uloženú pokutu za daň z príjmov právnických osôb v histórii.

Dôležité je taktiež poznamenať, že uložená pokuta sa v celej svojej výške týkala výhradne dcérskej spoločnosti ASI, nie materskej spoločnosti Apple Inc. Doplnená o spomínané úroky a bankové poplatky dosiahla konečnú výšku približne 20 miliárd EUR.

V prípade riešenia sporu bol navrhnutý aj alternatívny scenár, od ktorého sa však napokon po dohode členských štátov EÚ, najmä z dôvodu výraznej komplexnosti, upustilo. Ako už bolo spomínané, ASI bola a aj v súčasnosti je dcérskou spoločnosťou Apple Inc. zameraná na predaj Apple produktov na európskom trhu, pričom je legálne zaregistrovaná pre daňové účely na území Írska. Spoločnosť teda prevádzala všetky zisky z predaja generované na tomto trhu do Írska a následne využívala írsky daňový systém. Na pôde Európskej komisie sa však diskutovalo o skutočnosti, či bola spoločnosť vôbec oprávnená na takýto prevod v rámci celej EÚ-28 a či nemala dane z predaja odvádzať na území jednotlivých členských štátov. Apple by v takom prípade dlžil spätné dane z príjmov právnických osôb každému jednotlivému členskému štátu EÚ, pričom ich výška by bola určená rozdielnymi sadzbami dane z príjmu právnických osôb v jednotlivých štátoch.⁶¹ Percentuálny podiel výšky dane z príjmu je naprieč celou EÚ rozdielny, avšak vo všetkých prípadoch výrazne vyšší ako írsky podiel 12,5 %, čo by výrazne navýšilo uloženú pokutu. Okrem iného, povinnosť na výber spätnej dane by nepripadala výhradne na írsku vládu, ale na vládu každého členského štátu jednotlivo.

Daňový režim v Írsku umožnil Apple vyhnúť sa zdaneniu takmer všetkých ziskov vytvorených predajom produktov v rámci celého jednotného trhu EÚ. Po preskúmaní

⁶⁰ EC.EUROPA.EU. COMMISSION DECISION of 30.8.2016 ON STATE AID implemented by Ireland to Apple [online]. 2016. [citované 18.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/253200/253200_1851004_674_2.pdf

⁶¹ EC.EUROPA.EU. Ireland granted undue tax benefits to Apple [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/AC_16_3727

jednotlivých prípadov daňovými úradmi v každom členskom štáte však Komisia dospela k záveru, že takéto praktiky sú mimo právomocí EÚ a EÚ nemá kompetencie na uplatňovanie svojej politiky v rámci takéhoto druhu štátnej pomoci. Počet spoločností využívajúcich túto obchodnú stratégiu na jednotnom trhu EÚ je markantný. Nešlo teda len o prípad Apple a aj v súčasnosti ide o bežnú prax, ktorá zatiaľ nespadá pod právnu úpravu Únie. Od tohto alternatívneho scenára sa teda pri prijímaní konečného rozhodnutia Komisiou upustilo.

Voči oficiálnemu konečnému rozhodnutiu Európskej komisie z augusta 2016, a teda pokute vo výške 13 miliárd EUR doplnenej o dodatočné poplatky, sa zúčastnené strany odvolali v relatívne krátkom časovom rámci. Urobili tak do konca toho istého roka, pričom spoločnosť Apple tak spravila prvá na čele s jej hlavným výkonným riaditeľom Timom Cookom⁶² (na tomto poste od rezignácie zakladateľa spoločnosti Steva Jobsa v roku 2011) a následne Írsko prostredníctvom oficiálneho vyhlásenia vtedajšieho ministra financií Michaela Noonana⁶³ (na poste ministra financií v rokoch 2011 – 2017).

Opätovné otvorenie sporu podmienené podaním zmienených odvolaní sa začalo koncom roka 2018, pričom už v tomto čase bola dĺžka času potrebného na vyriešenie tohto komplexného sporu odhadovaná na niekoľko rokov. Medzičasom začal Apple kumulovať finančné prostriedky na escrow účet – na Slovensku známy aj ako špeciálny viazaný účet, na ktorom sú finančné prostriedky uložené dokým medzi partnermi nedôjde k obchodnej transakcii, pri ktorej sa naplnia všetky vopred zmluvne stanovené podmienky daných partnerov, následkom čoho budú finančné prostriedky držané na tomto účte vyplatené ich oprávnenému držiteľovi – v celkovej hodnote uloženej pokuty. Tento krok bol nevyhnutný v rámci rozhodnutia Komisie, keďže v danom čase bolo v platnosti jej pôvodné rozhodnutie a spor nebol doposiaľ opätovne otvorený po predložení odvolaní.

Výrazný posun vpred v tomto spore bol zaznamenaný v roku 2020, kedy Všeobecný súd, ktorý je súčasťou Súdneho dvora EÚ, rozhodol v neprospech Európskej komisie po zvážení odvolaní spoločnosti a štátu. Vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že Komisii sa nepodarilo dostatočne preukázať, že Apple profitoval z írskeho daňového systému a že spoločnosti boli poskytnuté osobité daňové výhody zo strany írskej vlády.⁶⁴ Európska

⁶² APPLE.COM. A Message to the Apple Community in Europe [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.apple.com/ie/customer-letter/>

⁶³ GOV.IE. Minister Noonan Disagrees Profoundly [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-finance/?referrer=http://www.finance.gov.ie/news-centre/press-releases/minister-noonan-disagrees-profoundly-commission-apple>

⁶⁴ CURIA.EUROPA.EU. JUDGMENT OF THE GENERAL COURT (Seventh Chamber, Extended Composition) 15 July 2020 [online]. 2020. [citované 16.01.2024] Dostupné na:

komisia sa voči tomuto rozhodnutiu odvolala na Súdny dvor EÚ a naďalej požadovala splatiť stanovenú pokutu v plnej výške.

3.4 Súčasné postavenie spoločnosti Apple a Írska v rámci sporu

Najnovší vývoj udalostí datujeme k 9. novembru 2023, kedy sa Európsky súdny dvor, ktorý je popri Všeobecnom súde súčasťou Súdneho dvora EÚ, priklonil k pôvodnému rozhodnutiu Európskej komisie, ktoré v tomto prípade pokladá za právoplatné. Odsúdil tak konanie a následné rozhodnutie Všeobecného súdu, ktorý považoval pôvodné rozhodnutie Komisie z roku 2016 za nedostatočne podložené dôkazmi.

Generálny advokát Európskeho súdneho dvora Giovanni Pitruzzella verejne vyzval sudcov Všeobecného súdu, aby zrušili svoje rozhodnutie z roku 2020 a prípad vrátili späť na orgán nižšej inštancie. Uviedol, že Všeobecný súd sa dopustil „série právnych chýb, keď rozhodol, že Brusel nepreukázal na dostatočnej právnej úrovni, že zisk, ktorý spoločnosť Apple dosiahla z predaja svojich produktov mimo USA, je potrebné pripísať jej írskym pobočkám“.⁶⁵

Súčasný írsky minister financií Michael McGrath (na tomto poste od roku 2022) uviedol, že berie na vedomie stanovisko generálneho advokáta Európskeho súdneho dvora, ale že Írsko ostáva presvedčené, že neporušilo žiadne zákony a legislatívu EÚ a naďalej presadzuje pozíciu írskej vlády, že spoločnosti Apple neposkytla ani žiadnu osobitú štátnu pomoc. Apple prostredníctvom svojho hovorca zaujal podobné stanovisko a uviedol, že „rozhodnutie Všeobecného súdu bolo veľmi jasné“ a „Apple nezískal žiadnu selektívnu výhodu ani štátnu pomoc“.⁶⁶

Spor ostáva naďalej otvoreným, pričom v súčasnosti sa rieši na pôde Súdneho dvora EÚ. Spoločnosť Apple však musela medzičasom odovzdať celú sumu vyčíslenej pokuty, ktorá bola držaná Írskom na jej escrow účte.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228621&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9563817>

⁶⁵ THEGUARDIAN.COM. Apple suffers setback in fight against EU order to pay £11bn tax bill in Ireland [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/technology/2023/nov/09/apple-suffers-setback-in-fight-against-eu-order-to-pay-11bn-tax-bill-in-ireland>

⁶⁶ REUTERS.COM. Apple suffers setback in fight against EU's \$14 billion tax order [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.reuters.com/technology/eu-court-adviser-backs-eus-14-bln-tax-order-apple-2023-11-09/>

Ako bolo spomenuté na začiatku tejto podkapitoly, nešlo len o spoločnosť Apple, ktorá bola Európskou komisiou napadnutá za údajnú daňovú optimalizáciu. V súčasnosti je uzavretý jeden zo spomínaných prípadov, a to prípad spoločnosti Starbucks. Komisia tento prípad využívania holandského daňového systému na daňovú optimalizáciu danou spoločnosťou prehrala. Následne Komisia ani nepodala odvolanie.⁶⁷ V prípade spoločnosti Apple sa očakáva, že Súdny dvor EÚ by mal dospieť k rozhodnutiu počas nasledujúcich pár mesiacov.

3.5 Spoločnosť Samsung a jej ekonomické postavenie

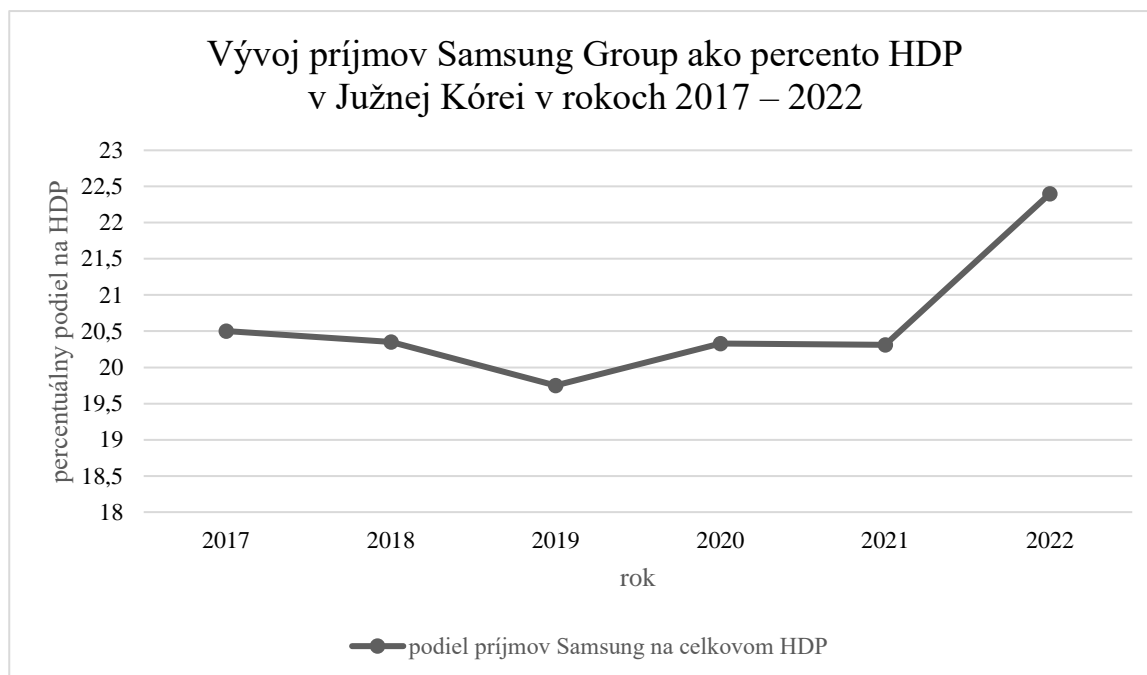
Samsung Group, všeobecne známa iba ako Samsung, je popri Apple Inc. jedna z najvýznamnejších a najrozmanitejších technologických spoločností na svete. Hlavným sídlom spoločnosti je Južná Kórea, pričom Samsung patrí medzi jej najdôležitejšie čeboly, ktoré výrazne ovplyvňujú celkovú ekonomickú výkonnosť tohto štátu. Čeboly definujeme ako „rodinne riadené priemyselné konglomeráty v Južnej Kórei“.⁶⁸ Samsung je ekonomicky najväčším čebolom a okrem výrazného podielu na celkovom HDP Južnej Kórey sa výrazne podieľa aj na jej celkovom ekonomickom raste. Spoločnosť vynakladá výrazné investície do výskumu a vývoja, čo ju udržiava na čele inovácií a inovačného pokroku a prispieva k posilneniu postavenia Kórey ako inovačného lídra.

V súvislosti s participáciou na juhokórejskom HDP môžeme za posledných 6 rokov pozorovať exponenciálny trend na jeho celkovom podiele. Vývoj tohto podielu znázorňuje Graf 2.

⁶⁷ FT.COM. Apple dealt blow at top EU court over €14.3bn tax bill in Ireland [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.ft.com/content/db2e63a1-9972-444f-9ae3-70bec32b020b>

⁶⁸ MERRIAM-WEBSTER.COM. Chaebol [online]. 2024. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/chaebol>

Graf 2 – Vývoj príjmov Samsung Group ako percento HDP v Južnej Kórei v rokoch 2017 – 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe štatistických údajov databázy Statista: STATISTA.COM. Revenue of leading affiliates of Samsung Group as percentage of gross domestic product (GDP) in South Korea from 2017 to 2022 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1314374/south-korea-samsung-groups-revenue-as-a-share-of-gdp/>

Na základe uvedených údajov môžeme pozorovať konštantnú prítomnosť spoločnosti na HDP Kórey na úrovni približne 20 %. V roku 2022 dosiahol podiel rekordných 22,4 %, čím Samsung zaznamenal doposiaľ najväčší podiel na celkovom HDP tohto štátu. Vo vyjadrení v absolútnych číslach išlo o približne 486,4 bilióna KRW (juhokórejských wonov), pričom v predchádzajúcom roku bola prvýkrát prekonaná hranica 400 biliónov KRW. Vychádzajúc z priemerného ročného kurzu za rok 2022 (1 KRW = 0,0007 EUR), predstavuje tento objem približne 340 miliárd EUR.

Mierny prepád v roku 2019, ktorý nepovažuje za markantný, nebol spôsobený špecifickou endogénnou či exogénnou udalosťou, ale bežnými ekonomickými javmi. Po bližšej analýze konštatujeme, že išlo predovšetkým o rýchlejšiu rast iných odvetví, keďže Južná Kórea disponuje rozvinutou a rozmanitou ekonomikou zameranou na rôzne sektory hospodárstva, a taktiež o všeobecné zníženie dopytu po technologických produktoch na globálnom trhu v celosvetovom meradle.

Je dôležité poznamenať, že pri danej štatistike vychádzame z údajov materskej spoločnosti Samsung Group, ktorá je v celom svojom rozsahu považovaná za najväčší juhokórejský čebol. Táto spoločnosť sa skladá z približne 60 dcérskych spoločností pôsobiacich v rôznych sektoroch, pričom najdôležitejšiu súčasť predstavuje Samsung Electronics, ktorá je najväčšou a najziskovejšou časťou Samsung Group. Medzi ďalšie významné dcérske spoločnosti patrí napríklad Samsung Heavy Industries, ktorá je jednou z troch popredných spoločností v domácom lodiarstvom priemysle, zatiaľ čo ďalšie pridružené finančné spoločnosti Samsung Group, ako Samsung Fire & Marine Insurance a Samsung Life Insurance, pôsobia na juhokórejskom finančnom trhu. Táto práca je zameraná výhradne na Samsung Electronics, ktorá je porovnateľná s konkurenčnou spoločnosťou Apple Inc. pôsobiacou na rovnakom trhu a teda na trhu so spotrebnou elektronikou a elektronickým príslušenstvom.

Apple Inc. a Samsung Electronics boli za rok 2023 najväčšími spoločnosťami pôsobiacimi na trhu so spotrebnou elektronikou. Apple za tento rok prekonal konkurenčný Samsung a získal si prvenstvo na trhu s celkovým podielom 20,1 % celkových predajov. Ukončil tak 12-ročné vedenie spoločnosti Samsung Electronics, ktorá si post lídra na trhu držala od roku 2010. V roku 2023 predstavoval jej podiel 19,4 % celkových predajov, zaraďujúc ju na druhú priečku.⁶⁹

Na základe preskúmaných údajov môžeme konštatovať, že Apple vo všeobecnosti dominuje naprieč všetkými rebríčkami, pričom Samsung ostáva druhý v tomto sektore. Jedným z takýchto rebríčkov je napríklad celosvetovo známy rebríček „Best Global Brand“, v ktorom sa Samsung v roku 2023 umiestnil na piatom mieste. Toto zaradenie bolo následne do značnej miery spoločnosťou propagované a považované za významný úspech.⁷⁰ Napriek tomu rebríčku „Best Global Brand“ dominuje spoločnosť Apple, ktorá sa umiestnila na prvom mieste. Obe spoločnosti pritom zvýšili svoju trhovú hodnotu o 4 %. Samsung na 91,4 miliárd USD a Apple na 502,7 miliárd USD.⁷¹ To sa spoločnostiam podarilo napriek globálnemu poklesu dopytu po spotrebnej elektronike.

⁶⁹ IDC.COM. Apple Grabs the Top Spot in the Smartphone Market in 2023 along with Record High Market Share Despite the Overall Market Dropping 3.2%, According to IDC Tracker [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS51776424>

⁷⁰ SAMSUNG.COM. Samsung Electronics Ranked as a Top Five Best Global Brand for the Fourth Consecutive Year [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://news.samsung.com/global/samsung-electronics-ranked-as-a-top-five-best-global-brand-for-the-fourth-consecutive-year>

⁷¹ INTERBRAND.COM. Best Global Brands 2023 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://interbrand.com/best-brands/>

3.6 Samsung Electronics a daňová optimalizácia

Spoločnosť Samsung Electronics nebola doposiaľ konfrontovaná s využívaním praktík daňovej optimalizácie v takom rozsahu, ako spoločnosť Apple Inc. Voči tejto spoločnosti teda neboli podniknuté žiadne významné právne kroky v danej oblasti. V tejto podkapitole sa zameriavame na analýzu možného využívania praktík daňovej optimalizácie prostredníctvom daňových rajov vychádzajúc predovšetkým zo všeobecných a štatistických údajov výročných správ spoločnosti Samsung Electronics. Významnou metódou je komparácia, pri ktorej vychádzame z ukazovateľov spoločnosti Apple, o ktorej vieme, že takéto praktiky v minulosti využívala a bola z nich aj právne usvedčená na pôde EÚ. Práve tieto údaje nám pomáhajú vyvodzovať závery ohľadom konkurenčnej Samsung Electronics.

Ako už bolo vyššie spomenuté, Samsung Electronics je najväčšou dcérskou spoločnosťou Samsung Group podieľajúcou sa približne 70 % na jej celkových ziskoch. Pod Samsung Electronics ďalej spadajú stovky pobočiek a pridružených dcérskych spoločností operujúcich po celom svete. Len na európskom trhu operuje približne 80 pobočiek Samsung Electronics. Tu môžeme pozorovať výrazný rozdiel pri komparácii so spoločnosťou Apple, ktorá do roku 2015 operovala na celom európskom trhu iba prostredníctvom dvoch pobočiek – AOI a ASI – registrovaných v Írsku a po zániku AOI obsluhuje celý tento trh len s využitím jednej dcérskej spoločnosti.

3.6.1 Organizačná štruktúra

Medzinárodná organizačná štruktúra Apple je vo všeobecnosti relatívne veľmi málo rozvetvená. Počet dcérskych spoločností Apple je obmedzený na počet kontinentov, na ktorých táto spoločnosť operuje. V niektorých prípadoch existujú ešte menšie dcérske spoločnosti, ktorých počet je však zanedbateľný. Navyše tieto spoločnosti sa orientujú výhradne len na distribúciu produktov v štátoch, v ktorých sú registrované. Ide pritom o väčšie štáty, a teda aj dôležitejšie trhy pre spoločnosť, ktoré si v tomto ohľade vyžadujú intenzívnejšie zásobovanie, spravovanie komplexnejšej distribučnej siete a udržiavanie s tým spojených obchodných procesov. Medzi tieto patrí napríklad Nemecko, ktoré obsluhuje

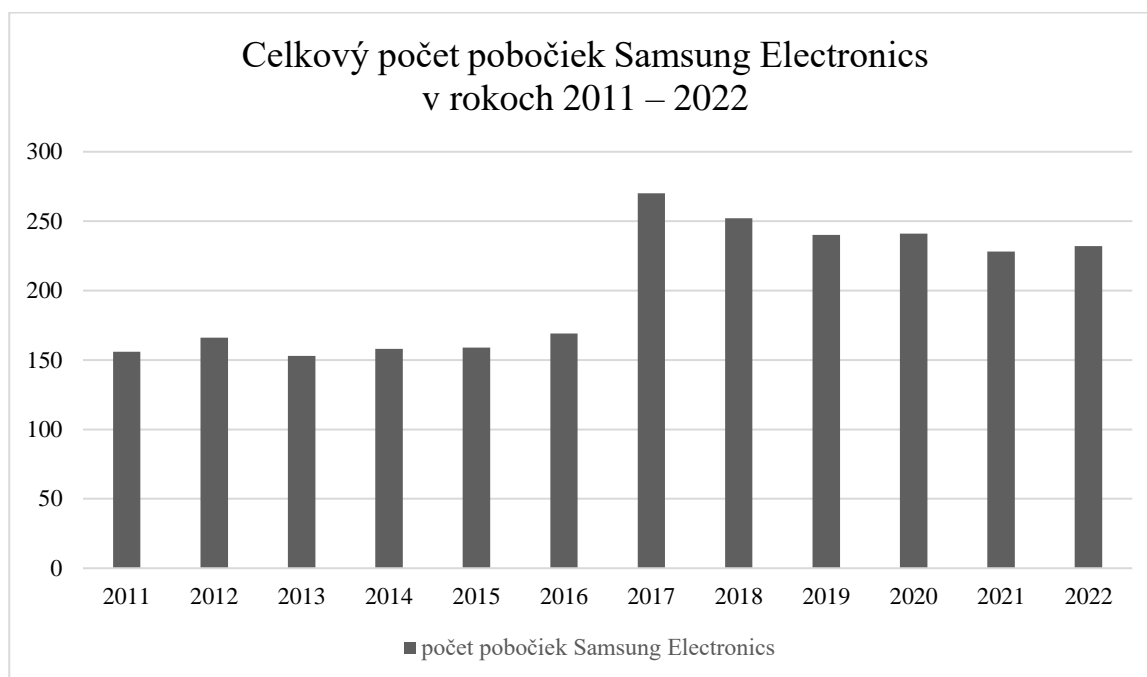
dcérska spoločnosť Apple Retail Germany či Spojené kráľovstvo, v rámci ktorého spravuje distribúciu Apple Retail UK.⁷²

V nadväznosti na predchádzajúce podkapitoly, preskúmané dostupné informácie a štatistické ukazovatele zdôrazňujeme fakt, že materská spoločnosť Apple Inc. využívala na daňovú optimalizáciu výhradne írsky daňový systém, prostredníctvom ktorého optimalizovala dane z globálneho hľadiska. Ďalšie praktiky spojené so spoločnosťou Apple v tomto smere nie sú známe a z údajov výročných správ jej dcérskych spoločností nie sú badateľné.

Napriek rozdielnej veľkosti a generovanej ekonomickej aktivite jednotlivých pobočiek a dcérskych spoločností Samsung Electronics pozorujeme v tomto prípade diametrálne odlišnú organizačnú štruktúru v porovnaní s Apple Inc. Organizačná štruktúra Samsung Electronics nefunguje prostredníctvom nízkeho počtu dcérskych spoločností ako je to v prípade Apple Inc. Práve naopak, spoločnosť má otvorené aktívne operujúce pobočky vo väčšine štátov, v ktorých je ekonomicky prítomná, po celom svete. Samsung Electronics sa pritom ani nesnaží o redukovanie ich počtu, či umelo vyvolané navyšovanie. Ich počet prispôsobuje aktuálnym potrebám trhu a svojmu vlastnému podnikateľskému cieleniu. Usudzujeme teda, že nejde o špekulatívnu stratégiu zo strany tejto spoločnosti. Celkový počet pobočiek Samsung Electronics v celosvetovom meradle ilustruje Graf 3.

⁷² MAINE, Jeffrey A. – NGUYEN, Xuan-Thao. The Intellectual Property Holding Company [online]. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 310 s. ISBN 978-1-31641-460-6. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/books/the-intellectual-property-holding-company/6221B0109C55ADB29639DD60CA108BD3>

Graf 3 – Celkový počet pobočiek Samsung Electronics v rokoch 2011 – 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ spoločnosti Samsung Electronics

V roku 2022 mal Samsung Electronics celosvetovo otvorených a aktívne operujúcich 232 pobočiek. V porovnaní s predchádzajúcim rokom tak došlo k zvýšeniu ich počtu o 4. Vo všeobecnosti môžeme pozorovať relatívne nízke medziročné zmeny tohto počtu. Najviac badateľná odchýlka nastala medzi rokmi 2016 a 2017, kedy sa počet aktívne operujúcich pobočiek zvýšil o takmer 60 % zo 169 na 270. Spoločnosť neudáva konkrétne zdôvodnenie a impulzy, ktoré mali vplyv na tento výrazný nárast, avšak po preskúmaní dostupných informácií usudzujeme, že išlo o kombináciu viacerých faktorov.

Prvým bol globálne vyšší dopyt po produktoch tejto značky spotrebnej elektroniky. Ďalším faktorom je výraznejšia akvizícia menších spoločností s cieľom rozšírenia svojho portfólia a získania prístupu k novým technológiám. Spoločnosť začala v tomto období ponúkať taktiež nové produkty, ktorých výroba bola umiestnená do novo otvorených závodov. Samsung sa taktiež pravdepodobne snažil posilniť svoju globálnu prítomnosť a rozšíriť svoje podnikateľské aktivity do nových geografických oblastí a regiónov. Kombináciou týchto faktorov došlo k výraznej expanzii spoločnosti v súvislosti s počtom operujúcich dcérskych spoločností. V nasledujúcich rokoch došlo následne k ich miernemu poklesu z dôvodu neefektívnosti a nerentability niektorých z nich.

Vyplývajúc z komparácie počtu dcérskych spoločností spadajúcich pod materskú Apple Inc. a Samsung Electronics usudzujeme, že Samsung týmto spôsobom nevyužíva

praktiky daňovej optimalizácie. Rozdiely v počte pobočiek sú markantné, pričom v prípade Apple môžeme pozorovať výrazne silnú koncentráciu. Apple operuje s minimálnym počtom dcérskych spoločností, pričom jedna z nich bola založená výlučne s cieľom profitovania z daňových výhod írskej dane z príjmov právnických osôb. Napriek tomu, že AOI bola zrušená a ASI prestala využívať špecifické výhody jej poskytnuté írskou vládou formou dodatočnej štátnej pomoci, táto dcérska spoločnosť naďalej využíva výhody nízkej dane z príjmov Írska.

Samsung Electronics na druhej strane operuje s výrazne vyšším počtom dcérskych spoločností, sídliačich v drvivej väčšine štátov, v ktorých má obchodnú prítomnosť. Na základe tohto vyvodzujeme záver, že Samsung nesústredzuje svoje pobočky do štátov, presnejšie daňových rajov, s cieľom využívania ich benevolentnejších daňových systémov a nižších daňových sadzieb.

3.6.2 Dcérske spoločnosti Samsung Electronics

Predchádzajúci text bol zameraný výhradne na počet dcérskych spoločností a vyvodzovanie záveru využitím metódy komparácie so spoločnosťou Apple Inc. V tejto podkapitole sa zameriavame na konkrétne dcérske spoločnosti Samsung Electronics a ich štatistické ukazovatele. To nám pomáha pri ďalšej analýze a zisťovaní, či prostredníctvom niektorých svojich pobočiek táto spoločnosť využíva nástroje daňovej optimalizácie.

Tabuľka 4 uvádza 10 najväčších dcérskych spoločností materskej Samsung Electronics zoradených podľa výšky aktív pripadajúcich na jednotlivé z nich. Ide o údaje k 31. decembru 2022, pričom uvedené čísla sú v miliónoch KRW.

Tabuľka 4 – Najväčšie dcérske spoločnosti Samsung Electronics

Dcérska spoločnosť	Aktíva	Pasíva	Tržby	Zisk
Samsung Electronics America, Inc. (SEA)	37 883 156	12 258 315	46 738 920	219 670
Samsung Asia Pte. Ltd. (SAPL)	26 894 611	2 678 285	-	8 699 679
Samsung (China) Semiconductor Co., Ltd. (SCS)	17 095 000	2 970 835	9 679 757	638 385
Samsung Electronics Vietnam THAINGUYEN Co., Ltd. (SEVT)	15 718 299	2 358 140	36 336 963	2 721 701
Samsung (CHINA) Investment Co., Ltd. (SCIC)	13 830 988	9 764 636	2 865 831	257 878
Samsung Semiconductor, Inc. (SSI)	12 199 102	5 930 369	43 009 331	88 467
Samsung Electronics Vietnam Co., Ltd. (SEV)	10 931 037	1 408 387	23 667 565	1 646 165
Samsung Electronics Europe Holding Cooperatief U.A. (SEEH)	10 841 515	6 272 800	-	57 997
Samsung Austin Semiconductor LLC. (SAS)	9 301 017	828 494	3 663 909	208 879
Samsung Display Vietnam Co., Ltd. (SDV)	7 471 680	1 608 448	25 773 970	1 301 926

Zdroj: Vlastné spracovanie na údajov výročných správ spoločnosti Samsung Electronics

Pri týchto údajoch neberieme do úvahy dcérsku Samsung Display, ktorá je vo výročných správach uvádzaná ako najväčšia dcérska spoločnosť. V tomto prípade však ide o dcérsku spoločnosť, ktorej organizačná štruktúra je založená na báze fungovania prostredníctvom ďalších menších dcérskejších spoločností, z ktorých sa skladá v celom svojom rozsahu. Na základe ich aktív a postavenia v rámci Samsung Electronics sa do prvej desiatky najväčších dcérskejších spoločností dostal Samsung Display Vietnam Co., Ltd. (SDV), ktorý môžeme vidieť na poslednom mieste v danej tabuľke.

Tri z desiatich najväčších dcérskejších spoločností majú sídlo v USA, jedna spoločnosť sídli v Európe, konkrétne v Holandsku, zvyšných šesť spoločností je etablovaných v Ázii, konkrétne v Číne, vo Vietname a v Singapure.

Vysokú koncentráciu najväčších dcérskejších spoločností v USA, v Číne a vo Vietname pozorujeme z dôvodu veľkosti trhu. Ide o trhy, na ktorých vykazuje spoločnosť Samsung Electronics najväčší dopyt po jej produktoch. Ďalším faktorom je výskum a výroba, ktorá je situovaná do týchto geografických regiónov. V prípade USA ide predovšetkým o spoločnosti zamerané na výskum a vývoj nových produktov. Práve v týchto pobočkách dochádza k

najvýznamnejšiemu zdokonaľovaniu technológií a novému technologickému pokroku. V prípade Číny a Vietnamu ide predovšetkým o výrobu spotrebnej elektroniky tejto spoločnosti. Dôvodom sú nižšie mzdové nároky a tým pádom nižšie celkové náklady pre Samsung pri výrobe svojich produktov. Konštatujeme, že pri všetkých troch štátoch ide o bežné obchodné operácie.

Inú situáciu pozoruje v prípade Samsung Asia Pte. Ltd. (SAPL) – 2. najväčšia dcérska spoločnosť – a Samsung Electronics Europe Holding Cooperatief U.A. (SEEH) – 8. najväčšia dcérska spoločnosť. Vyplývajú z prvej kapitoly tejto práce na základe skúmania prác rôznych autorov a nezávislých inštitúcií, obe tieto dcérske spoločnosti sú etablované v štátoch, ktoré všetci zmienení autori a inštitúcie považujú za moderné daňové raje.

Pri oboch spoločnostiach môžeme ďalej pozorovať fakt, že ani jedna z nich nevykazuje žiadne tržby. Bližšie informácie ohľadom Samsung Asia Pte. Ltd. (SAPL) spoločnosti Samsung Electronics neposkytuje. Na základe informácií získaných z obmedzeného počtu internetových zdrojov by malo ísť o pobočku, ktorá navrhuje a vyrába elektronické zariadenia a prístroje. Spoločnosť vyrába televízory, monitory, chladničky, práčky, smartfóny, tablety, vysávače, tlačiarne, pamäťové karty, reproduktory a kuchynské vybavenie.⁷³

Informácie ohľadom európskej Samsung Electronics Europe Holding Cooperatief U.A. (SEEH) sú taktiež výrazne obmedzené. Materská spoločnosť neudáva detailnejšie údaje o konkrétnom zamarení tejto pobočky. Podľa neoficiálnych zdrojov pôsobí táto spoločnosť ako holdingová spoločnosť. Prostredníctvom svojich ďalších dcérskych spoločností vyrába produkty spotrebnej elektroniky a digitálnych médií, ako aj ponúka polovodiče, televízory, telefóny, tablety, fotoaparáty, počítače a periférne zariadenia.⁷⁴

V kontexte tejto práce vychádzajúc z uvedených faktov konštatujeme, že materská spoločnosť Samsung Electronics využíva dané dve dcérske spoločnosti na daňovú optimalizáciu. Svedčí o tom fakt, že obe tieto spoločnosti vykazujú nadpriemernú hodnotu aktív vo svojom vlastníctve, čo ich stavia do pozície 10 najväčších dcérskych spoločností. Ide pri tom o spoločnosti, ktoré vykazujú svoju rezidenciu v štátoch, ktoré sú vo všeobecnosti na medzinárodnej scéne považované za moderné daňové raje. Konštatujeme,

⁷³ BLOOMBERG.COM. Samsung Asia Pte Ltd [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/profile/company/0177244D:SP?embedded-checkout=true>

⁷⁴ BLOOMBERG.COM. Samsung Electronics Holding GmbH [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/profile/company/1205Z:GR?embedded-checkout=true>

že tieto pobočky využívajú nízke daňové sadzby právnických osôb daňových rajov a ďalšie daňové výhody ich benevoletných daňových režimov.

V prípade Singapuru ide o daň z príjmu právnických osôb na úrovni 17 %.⁷⁵ Singapur ďalej poskytuje preferenčné daňové zaobchádzanie pre určité odvetvia, medzi ktoré spadá aj výskum a vývoj či podpora informačných technológií. Holandská daň z príjmu právnických osôb je na úrovni 25,8 % ,⁷⁶ avšak tento štát taktiež poskytuje preferenčné daňové režimy pre isté sektory hospodárstva. Okrem iného, Holandsko a jeho postavenie daňového raja je založené najmä na jeho pozícii sprostredkovateľského štátu, ktorý pomáha presúvať zisky z krajín s vysokými daňami do daňových rajov.⁷⁷ Konštatujeme teda, že Samsung Electronics využíva dané praktiky presunu ziskov do daňových rajov. Jednotlivé finančné toky ani uplatňovaná sadzba dane z príjmu nie sú verejne prístupné a Samsung Electronics ich nevykazuje vo svojich výročných správach.

V neposlednom rade tvrdenie o využívaní praktík daňovej optimalizácie podporuje fakt, že v prípade oboch dcérskych spoločností sa stretávame s nedostatkom verejne dostupných informácií. Materská spoločnosť bližšie nešpecifikuje ich zameranie ani nevykazuje detailnejšie štatistické ukazovatele.

3.6.3 Vývoj dane z príjmu právnických osôb spoločnosti Samsung Electronics

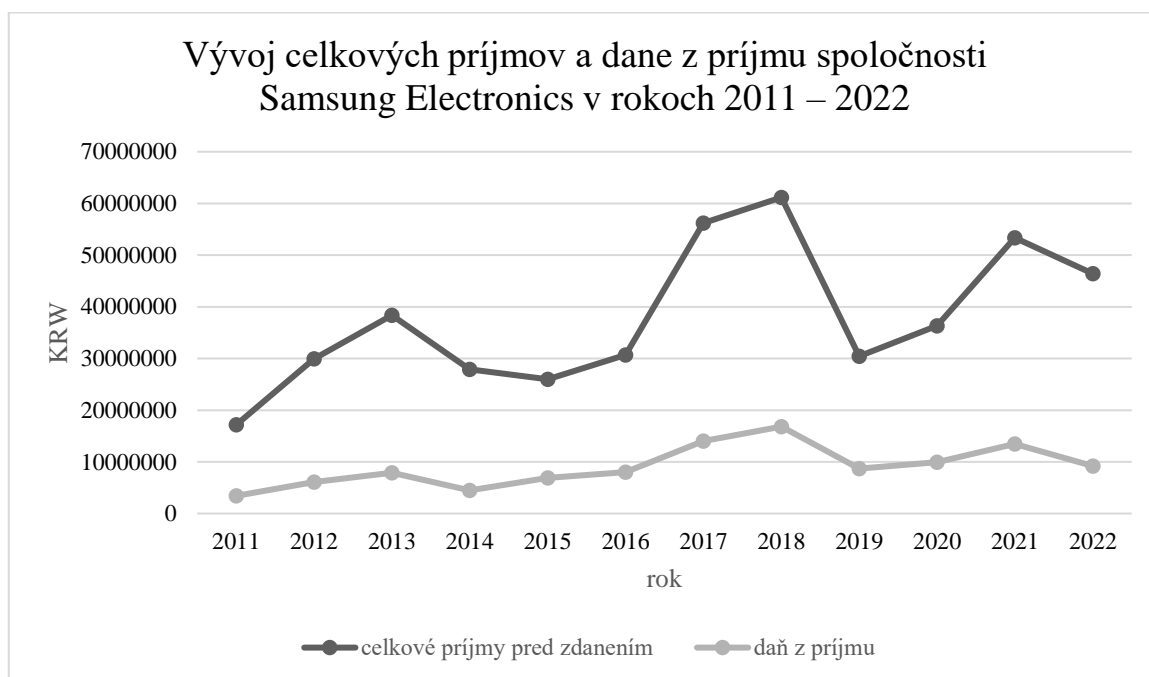
Ako posledný ukazovateľ pri vyvodzovaní záverov využijeme vývoj celkového objemu dane z príjmu právnických osôb. Pri tejto analýze sa zameriavame na spoločnosť ako celok a snažíme sa zistiť, či Samsung Electronics začal využívať praktiky daňovej optimalizácie v priebehu udávaných rokov, alebo naopak, či bola odvádzaná daň z príjmu v pomere k celkovým dosahovaným príjmom v sledovanom období konštantná bez významných odchýlok. Vývoj celkových príjmov a následne z nich vypočítanej dane z príjmu znázorňuje Graf 4. Údaje sú uvedené v KRW.

⁷⁵ IRAS.GOV.SG. Basic Guide to Corporate Income Tax for Companies [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.iras.gov.sg/taxes/corporate-income-tax/basics-of-corporate-income-tax/basic-guide-to-corporate-income-tax-for-companies>

⁷⁶ TAXSUMMARIES.PWC.COM. Netherlands - Corporate - Taxes on corporate income [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/netherlands/corporate/taxes-on-corporate-income>

⁷⁷ JURANEK, Steffen – SCHINDLER, Dirk – SCHNEIDER, Andrea. Is the Netherlands still a tax haven? [online]. In: Research in a Nutshell. Amsterdam: Elsevier, 23.11.2020, roč. 15, č. 11, s. 159-184 [citované 22.01.2024]. Dostupné na: <https://www.eur.nl/en/news/netherlands-still-tax-haven>

Graf 4 – Vývoj celkových príjmov a dane z príjmu spoločnosti Samsung Electronics v rokoch 2011 – 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ spoločnosti Samsung Electronics

Napriek miernym odchýlkam môžeme vo všeobecnosti pozorovať konštantný vývoj dane z príjmu právnických osôb vypočítanej z celkových príjmov spoločnosti za daný rok. Oba trendy kopírujú rovnaký vývoj na základe čoho usudzujeme, že Samsung Electronics nezačal uplatňovať žiadne výrazné praktiky daňovej optimalizácie v priebehu skúmaných rokov.

Daná skutočnosť však nevyvracia fakt, že spoločnosť môže využívať výhody daňových rajov v dlhodobom meradle a teda od obdobia, za ktoré nie sú údaje k dispozícii. Na základe predchádzajúcej podkapitoly túto situáciu dokonca predpokladáme. Konštatujeme teda, že Samsung Electronics neprerušene využíva praktiky daňovej optimalizácie v dlhšom časovom období, aké ilustruje predchádzajúci graf. To je dôvodom, prečo vo vývoji trendov zobrazených na danom grafe nepozorujeme za skúmané obdobie výrazné odchýlky.

Záver

Diplomová práca poskytuje komplexný obraz problematiky daňových rajov a ich úlohy pri medzinárodných daňových únikoch. Súčasný stav tejto problematiky odhaľuje ich dynamický vývoj a ich dôležité postavenie v súčasnej svetovej ekonomickej štruktúre. Zároveň približuje významné prípady v kontexte medzinárodných daňových únikov, ktoré sa začínajú objavovať v posledných desaťročiach, ako napríklad Panama Papers a LuxLeaks.

Cieľom práce bolo poskytnúť detailný pohľad na problematiku daňových rajov a skúmať konkrétne príklady ich využívania zo strany najväčších nadnárodných spoločností. V rámci výsledkov práce sme sa venovali analýze írskeho daňového systému, s dôrazom na prípad spoločnosti Apple, a sledovali súčasný spor medzi danou spoločnosťou a Európskou komisiou.

Ďalej sme sa zamerali na konkurenčnú spoločnosť Samsung a jej ekonomické postavenie v kontexte daňovej optimalizácie. Naším zámerom bolo preskúmať, do akej miery táto popredná technologická spoločnosť využíva špecifické daňové postupy s cieľom minimalizovať svoje daňové povinnosti a optimalizovať svoje finančné zdroje. Podrobne sme analyzovali jej organizačnú štruktúru a špecifické právne entity, ktoré sú jej neoddeliteľnou súčasťou. V nadväznosti na organizačnú štruktúru sme skúmali najvýznamnejšie dcérske spoločnosti a ich rolu v rámci celkového daňového plánovania. Tento pohľad zahŕňal hodnotenie ich geografického umiestnenia a vplyvu na celkový daňový profil spoločnosti Samsung. Na základe týchto informácií sme sa snažili identifikovať prípadné znaky daňovej optimalizácie a obchodnej stratégie využívané spoločnosťou. Okrem iného sme sledovali vývoj dane z príjmu právnických osôb odvádzanej touto spoločnosťou s cieľom ďalšej analýzy.

Práca je prínosná najmä z hľadiska poskytnutia všeobecného prehľadu vývoja a súčasného postavenia daňových rajov, analýzu využívania praktík daňovej optimalizácie spoločnosťou Apple s dôrazom na dôsledky týchto praktík a analýzu a vyvodenie záverov potenciálnej daňovej optimalizácie spoločnosti Samsung. Touto prácou poskytujeme prínos k diskusii o využívaní daných praktík nadnárodnými spoločnosťami v celosvetovom meradle, o právnych dôsledkoch využívania daňových stratégií a ich globálnej regulácii.

Diskusia výsledkov zdôrazňuje, že problematika daňových rajov nie je izolovaným javom, ale má vplyv na ekonomiky štátov v celosvetovom meradle a taktiež na medzinárodné vzťahy. Práca podčiarkuje potrebu boja proti daňovým únikom,

presadzovania efektívnych opatrení a zavádzania novej legislatívy. Zároveň poukazuje na význam transparentnosti v daňových systémoch a dôležitosť medzinárodnej spolupráce pri riešení danej problematiky. Všetky tieto aspekty zvyšujú relevanciu tejto témy, ktorá sa v súčasnosti stáva stredobodom záujmu nielen v odborných kruhoch, ale aj vo verejnej diskusii o spravodlivosti a etike v oblasti ekonómie a práva.

Zoznam použitej literatúry

- [1] APPLE.COM. A Message to the Apple Community in Europe [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.apple.com/ie/customer-letter/>
- [2] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2004. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2004/10/13Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [3] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2005. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2005/10/11Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [4] APPLE.COM. Apple Reports Preliminary Fourth Quarter Results [online]. 2006. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2006/10/18Apple-Reports-Preliminary-Fourth-Quarter-Results/>
- [5] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2007. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2007/10/22Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [6] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2008. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2008/10/21Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [7] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2009. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2009/10/19Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [8] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2010. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2010/10/18Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [9] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2011. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2011/10/18Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [10] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2012. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2012/10/25Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>

- [11] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2013. [citované 22.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2013/10/28Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [12] APPLE.COM. Apple Reports Fourth Quarter Results [online]. 2014. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://www.apple.com/newsroom/2014/10/20Apple-Reports-Fourth-Quarter-Results/>
- [13] BARRERA, Rita. The Rotten Apple: Tax Avoidance in Ireland [online]. In: The International Trade Journal. Londýn: Taylor and Francis, 02.08.2017, roč. 31, č. 1, s. 150-161 [citované 20.11.2023]. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08853908.2017.1356250?scroll=top&needAccess=true>
- [14] BLOOMBERG.COM. Apple Sales International Ltd [online]. 2023. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/profile/company/0242046D:ID?embedded-checkout=true>
- [15] BLOOMBERG.COM. Samsung Asia Pte Ltd [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/profile/company/0177244D:SP?embedded-checkout=true>
- [16] BLOOMBERG.COM. Samsung Electronics Holding GmbH [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/profile/company/1205Z:GR?embedded-checkout=true>
- [17] BUSINESSINSIDER.COM. A deal made in 1991 paved the way for Apple's current tax issue [online]. 2016. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://www.businessinsider.com/how-apple-managed-to-get-its-tax-deal-in-ireland-in-1991-2016-8?r=UK&IR=T>
- [18] BUSINESSINSIDER.COM. Apple defended its Irish tax-minimizing operation using a classic photo of Steve Jobs in Cork [online]. 2016. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://www.businessinsider.com/steve-jobs-in-cork-ireland-in-1980-2016-8>
- [19] BÜTTNER, Tim – THIEMANN, Matthias. Breaking Regime Stability? The Politicization of Expertise in the OECD/G20 Process on BEPS and the Potential Transformation of International Taxation [online]. In: Accounting, Economics, and Law: A

Convivium. Berlín: De Gruyter, 07.04.2017, roč. 7, č. 1, s. 69-106 [citované 31.10.2023].
Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ael-2016-0069/html>

[20] CONSILIUM.EUROPA.EU. Anti tax avoidance package [online]. 2020. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/anti-tax-avoidance-package/>

[21] CONSILIUM.EUROPA.EU. Criteria for establishing the EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes [online]. 2023. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/criteria/>

[22] CONSILIUM.EUROPA.EU. EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes [online]. 2023. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>

[23] CURIA.EUROPA.EU. Action brought on 9 November 2016 – Ireland v Commission (Case T-778/16) [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=187579&pageIndex=0&doclang=en&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=230206>

[24] CURIA.EUROPA.EU. JUDGMENT OF THE GENERAL COURT (Seventh Chamber, Extended Composition) 15 July 2020 [online]. 2020. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228621&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9563817>

[25] DELOITTE.COM. Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) Actions [online]. 2023. [citované 25.10.2023] Dostupné na: <https://www.deloitte.com/global/en/services/tax/analysis/beps-actions.html>

[26] DESAI, Mihir A. – FOLEY, Fritz C. – HINES, James R. Do tax havens divert economic activity? [online]. In: Economics Letters. Amsterdam: Elsevier, 02.02.2006, roč. 90, č. 2, s. 219-224 [citované 22.10.2023]. ISSN 0165-1765. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0165176505002843>

[27] DOMINGUEZ, David. Panama Papers' offshoring network behavior [online]. In: Heliyon. Cambridge: Cell Press, 02.06.2020, roč. 6, č. 6, s. 1-28 [citované 03.11.2023]. ISSN 2405-8440. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844020311373>

- [28] EC.EUROPA.EU. COMMISSION DECISION of 30.8.2016 ON STATE AID implemented by Ireland to Apple [online]. 2016. [citované 18.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/253200/253200_1851004_674_2.pdf
- [29] EC.EUROPA.EU. Fair Taxation: Commission welcomes new rules to prevent tax avoidance through non-EU countries [online]. 2017. [citované 05.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_305
- [30] EC.EUROPA.EU. Ireland granted undue tax benefits to Apple [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/AC_16_3727
- [31] EC.EUROPA.EU. State aid: Commission investigates transfer pricing arrangements on corporate taxation of Apple (Ireland) Starbucks (Netherlands) and Fiat Finance and Trade (Luxembourg) [online]. 2014. [citované 28.12.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_14_663
- [32] EC.EUROPA.EU. State Aid Overview [online]. 2023. [citované 30.12.2023] Dostupné na: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en
- [33] EC.EUROPA.EU. Whistleblower protection: Commission sets new, EU-wide rules [online]. 2018. [citované 05.11.2023] Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3441
- [34] ECONOMIC-INCENTIVES.COM. Apple Sales International–By the numbers [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://economic-incentives.blogspot.com/2016/03/apple-sales-internationalby-numbers.html>
- [35] ECONOMIC-INCENTIVES.COM. What Apple did next [online]. 2018. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://economic-incentives.blogspot.com/2018/01/what-apple-did-next.html>
- [36] ECONOMICTIMES.COM. Apple surpasses Samsung to become leader of global smartphone market in 2023 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://economictimes.indiatimes.com/industry/cons-products/electronics/apple-surpasses-samsung-to-become-leader-of-global-smartphone-market-in-2023/articleshow/106903656.cms>

[37] ESCROW.COM. What is an escrow account? [online]. 2024. [citované 16.01.2024]
Dostupné na: <https://www.escrow.com/what-is-an-escrow-account>

[38] EUR-LEX.EUROPA.EU. Rozdelenie právomocí v rámci Európskej únie [online].
2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/SK/legal-content/summary/division-of-competences-within-the-european-union.html>

[39] EUR-LEX.EUROPA.EU. State aid — Ireland — State aid SA.38373 (2014/C) (ex
2014/NN) — Alleged aid to Apple [online]. 2014. [citované 28.12.2023] Dostupné na:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.369.01.0022.01.ENG&toc=OJ:C:2014:369:TOC

[40] EUR-LEX.EUROPA.EU. Zmluva o fungovaní Európskej únie [online]. 2023. [citované
29.12.2023] Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0021.01/DOC_3&format=PDF

[41] EUROPARL.EUROPA.EU. Fairer corporate taxes: Special Committee on Tax Rulings
votes recommendations [online]. 2015. [citované 04.11.2023] Dostupné na:
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20151023IPR99008/fairer-corporate-taxes-special-committee-on-tax-rulings-votes-recommendations?quizBaseUrl=https%3A%2F%2Fquizweb.europarl.europa.eu>

[42] EUROPARL.EUROPA.EU. Listing of tax havens by the EU [online]. 2017. [citované
16.10.2023] Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/147404/7%20-%2001%20EPRS-Briefing-621872-Listing-tax-havens-by-the-EU-FINAL.PDF>

[43] EUROPARL.EUROPA.EU. Parliament sets up a special committee on tax rulings
[online]. 2015. [citované 04.11.2023] Dostupné na:
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20150206IPR21203/parliament-sets-up-a-special-committee-on-tax-rulings?quizBaseUrl=https%3A%2F%2Fquizweb.europarl.europa.eu>

[44] EUROPEAN-UNION.EUROPA.EU. Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) [online].
2024. [citované 16.01.2024] Dostupné na: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union-cjeu_sk

- [45] EXCHANGERATES.ORG.UK. South Korean Won to Euro Spot Exchange Rates for 2022 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.exchangerates.org.uk/KRW-EUR-spot-exchange-rates-history-2022.html>
- [46] FOSSEN, Anthony Van – CHAMBERS, Kristy. Tax Havens [online]. 1. vyd. Brisbane: University of Queensland Press, 2012. 424 s. ISBN 978-1-92190-223-9. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=pOdvLS954qsC&dq>
- [47] FT.COM. Apple dealt blow at top EU court over €14.3bn tax bill in Ireland [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.ft.com/content/db2e63a1-9972-444f-9ae3-70bec32b020b>
- [48] FUEST, Clemens – SPENGLER, Christoph – FINKE, Katharina. Profit Shifting and “Aggressive” Tax Planning by Multinational Firms: Issues and Options for Reform [online]. In: Discussion Paper. Mannheim: ZEW - Centre for European Economic Research, 21.10.2013, roč. 13, č. 78 s. 1-30 [citované 14.11.2023]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2343124
- [49] GLOBALFREEDOMOFEXPRESSION.COLUMBIA.EDU. The Case of LuxLeaks [online]. 2014. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/the-case-of-luxleaks/>
- [50] GOV.IE. Minister Noonan Disagrees Profoundly [online]. 2016. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-finance/?referrer=http://www.finance.gov.ie/news-centre/press-releases/minister-noonan-disagrees-profoundly-commission-apple>
- [51] GRAVELLE, Jane G. Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion [online]. In: National Tax Journal. Chicago: The University of Chicago Press, 07.12.2009, roč. 62, č. 4, s. 727-753 [citované 25.10.2023]. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/41790645>
- [52] GUEX, Sébastien. The Origins of the Swiss Banking Secrecy Law and Its Repercussions for Swiss Federal Policy [online]. In: The Business History Review. Cambridge: The President and Fellows of Harvard College, 01.07.2000, roč. 74, č. 2, s. 237-266 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/3116693>
- [53] HARDING, Sophie. Why Ireland is considered a tax haven [online]. In: Scholarly Journal. Londýn: Euromoney Institutional Investor, 01.07.2014, roč. 15, č. 18, s. 56-84 [citované 14.11.2023]. ISSN 0958-7594. Dostupné na:

<https://www.proquest.com/docview/1686751603?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar&parentSessionId=qD2tOWVXGxz3If%2BySo6IWYbDnm9G%2BdWmrAAqNvEb6DU%3D>

[54] HERTIE-SCHOOL.ORG. Helena Malikova [online]. 2023. [citované 26.12.2023] Dostupné na: <https://www.hertie-school.org/en/who-we-are/profile/person/malikova>

[55] HINES, James R. Do Tax Havens Flourish? [online]. In: Tax Policy and the Economy. Cambridge: The MIT Press, 01.01.2005, roč. 19, č. 1, s. 65-99 [citované 16.10.2023]. ISSN 0892-8649. Dostupné na: <https://repository.law.umich.edu/articles/2515/>

[56] HINES, James R. Tax Havens [online]. In: Office of Tax Policy Research. Michigan: University of Michigan and NBER, 31.05.2007, roč. 3, č. 1, s. 01-10 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://www.bus.umich.edu/OTPR/WP2007-3.pdf>

[57] HINES, James R. Treasure Islands [online]. In: Journal of Economic Perspective. Michigan: University of Michigan Law School, 01.10.2010, roč. 24, č. 4, s. 103-126 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://repository.law.umich.edu/articles/717/>

[58] HINES, James R. – RICE, Eric M. Fiscal Paradise: Foreign Tax Havens and American Business [online]. In: The Quarterly Journal of Economics. Oxford: Oxford University Press, 01.02.1994, roč. 109, č. 1, s. 149-182 [citované 18.10.2023]. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2118431>

[59] HUESECKEN, Birgit – OVERESCH, Michael. Tax Avoidance through Advance Tax Rulings - Evidence from the LuxLeaks Firms [online]. Kolín: University of Cologne, 25.09.2015, s. 1-39 [citované 03.11.2023]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2664631

[60] ICIJ.ORG. ‘Fundamental change’ in EU tax rules after LuxLeaks [online]. 2015. [citované 04.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/inside-icij/2015/03/fundamental-change-eu-tax-rules-after-luxleaks/>

[61] ICIJ.ORG. Giant Leak of Offshore Financial Records Exposes Global Array of Crime and Corruption [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/20160403-panama-papers-global-overview/>

- [62] ICIJ.ORG. ‘Lux Leaks’ Revelations Bring Swift Response Around World [online]. 2014. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/luxembourg-leaks/lux-leaks-revelations-bring-swift-response-around-world/>
- [63] ICIJ.ORG. Luxembourg Leaks [online]. 2014. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/luxembourg-leaks/>
- [64] ICIJ.ORG. New EU transparency rule to close corporate tax loophole [online]. 2015. [citované 04.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/inside-icij/2015/10/new-eu-transparency-rule-close-corporate-tax-loophole/>
- [65] ICIJ.ORG. Panama Papers Source Offers Documents To Governments, Hints At More To Come [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/20160506-john-doe-statement/>
- [66] ICIJ.ORG. The Power Players [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/the-power-players/>
- [67] IDC.COM. Apple Grabs the Top Spot in the Smartphone Market in 2023 along with Record High Market Share Despite the Overall Market Dropping 3.2%, According to IDC Tracker [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS51776424>
- [68] INTERBRAND.COM. Best Global Brands 2023 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://interbrand.com/best-brands/>
- [69] IRAS.GOV.SG. Basic Guide to Corporate Income Tax for Companies [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.iras.gov.sg/taxes/corporate-income-tax/basics-of-corporate-income-tax/basic-guide-to-corporate-income-tax-for-companies>
- [70] ITEP.ORG. Mission & History [online]. 2023. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://itep.org/about/>
- [71] ITEP.ORG. Offshore Shell Games 2017 [online]. 2017. [citované 21.10.2023] Dostupné na: <https://itep.org/offshoreshellgames2017/>
- [72] JURANEK, Steffen – SCHINDLER, Dirk – SCHNEIDER, Andrea. Is the Netherlands still a tax haven? [online]. In: Research in a Nutshell. Amsterdam: Elsevier, 23.11.2020, roč. 15, č. 11, s. 159-184 [citované 22.01.2024]. Dostupné na: <https://www.eur.nl/en/news/netherlands-still-tax-haven>

- [73] KEJRIWAL, Mayank – DANG, Akarsh. Structural studies of the global networks exposed in the Panama papers [online]. In: Applied Network Science. New York: Springer, 11.09.2020, roč. 5, č. 63, s. 1-24 [citované 03.11.2023]. Dostupné na: <https://appliednetsci.springeropen.com/articles/10.1007/s41109-020-00313-y>
- [74] MADE, Bob van der – SCHEIJNDEL, Irma van – GREENFIELD, Phil – DAFNOMILIS, Vassilis. EU Tax News [online]. In: EU Direct Tax Group. Londýn: PWC, 12.01.2017, roč. 2017, č. 01, s. 1-20 [citované 23.01.2024]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/tax/newsletters/eu-direct-tax-newsletters/assets/pwc-eudtg-newsletter-issue-2017-nov-dec-2016.pdf>
- [75] MAINE, Jeffrey A. – NGUYEN, Xuan-Thao. The Intellectual Property Holding Company [online]. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 310 s. ISBN 978-1-31641-460-6. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/books/the-intellectual-property-holding-company/6221B0109C55ADB29639DD60CA108BD3>
- [76] MERRIAM-WEBSTER.COM. Chaebol [online]. 2024. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/chaebol>
- [77] MFSR.SK. Bojujeme proti daňovým únikom, zodpovedných odmeníme [online]. 2023. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/bojujeme-proti-danovym-unikom-zodpovednych-odmenime.html>
- [78] MOERMAN, Sébastien. The Main Characteristics of Tax Havens [online]. In: Intertax. Viedeň: Kluwer Law, 01.10.1999, roč. 27, č. 10, s. 368-375 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/Intertax/27.10/TAXI1999062>
- [79] MUGHAL, Muhammad M. Reasons of Tax Avoidance and Tax Evasion: Reflections from Pakistan [online]. In: Journal of Economics and Behavioral Studies. Dubaj: AMH International, 15.04.2012, roč. 4, č. 4, s. 217-222 [citované 26.10.2023]. Dostupné na: <https://ojs.amhinternational.com/index.php/jeps/article/view/320>
- [80] MULTIMEDIA.EUROPARL.EUROPA.EU. Fight against tax avoidance [online]. 2022. [citované 22.10.2023] Dostupné na: https://multimedia.europarl.europa.eu/sk/package/fight-against-tax-avoidance_18006
- [81] NYTIMES.COM. Apple's International Structure [online]. 2013. [citované 20.11.2023] Dostupné na:

<https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/interactive/2013/05/21/business/apples-international-structure.html>

[82] NYTIMES.COM. How Apple Sidesteps Billions in Global Taxes [online]. 2012. [citované 18.11.2023] Dostupné na: <https://users.econ.umn.edu/~erm/data/sr486/newspaper/nyt042812.pdf>

[83] NYTIMES.COM. Panama Law Firm's Leaked Files Detail Offshore Accounts Tied to World Leaders [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2016/04/04/us/politics/leaked-documents-offshore-accounts-putin.html>

[84] OBERMAYER, Bastian – OBERMAIER, Frederik. The Panama Papers: Breaking the Story of How the Rich and Powerful Hide Their Money [online]. 1. vyd. Londýn: Oneworld Publications, 2017. 384 s. ISBN 978-1-78607-149-1. Dostupné na: https://www.google.sk/books/edition/The_Panama_Papers/bB69DwAAQBAJ?hl=sk&gbpv=0

[85] OECD.ORG. Action 3 Controlled Foreign Company [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action3/>

[86] OECD.ORG. BEPS Actions [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/>

[87] OECD.ORG. List of Unco-operative Tax Havens [online]. 2018. [citované 18.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/harmful/list-of-unco-operative-tax-havens.htm>

[88] OECD.ORG. What is BEPS? [online]. 2023. [citované 22.10.2023] Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>

[89] OECD-ILIBRARY.ORG. Towards Global Tax Co-operation [online]. 2000. [citované 18.10.2023] Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/towards-global-tax-co-operation_9789264184541-en

[90] PALAN, Ronen. History of tax havens [online]. In: History & Policy. Londýn: University of London, 01.10.2009 [citované 16.10.2023]. Dostupné na: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>

- [91] REUTERS.COM. Apple overtakes Samsung as top seller of smartphones [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.reuters.com/technology/apple-overtakes-samsung-top-seller-smartphones-2024-01-17/>
- [92] REUTERS.COM. Apple suffers setback in fight against EU's \$14 billion tax order [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.reuters.com/technology/eu-court-adviser-backs-eus-14-bln-tax-order-apple-2023-11-09/>
- [93] SAMSUNG.COM. Financial Statements [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://www.samsung.com/global/ir/financial-information/audited-financial-statements/>
- [94] SAMSUNG.COM. Samsung Companies [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: https://sgsg.samsung.com/newpage/newpage.php?f_id=samsung_companies
- [95] SAMSUNG.COM. Samsung Electronics Ranked as a Top Five Best Global Brand for the Fourth Consecutive Year [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://news.samsung.com/global/samsung-electronics-ranked-as-a-top-five-best-global-brand-for-the-fourth-consecutive-year>
- [96] SAXUNOVA, Darina – SZARKOVA, Rita. Global Efforts of Tax Authorities and Tax Evasion Challenge [online]. In: Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics. King of Prussia: IBIMA Publishing, 28.05.2018, roč. 218, č. 1, s. 1-14 [citované 01.11.2023]. ISSN 2169-0367. Dostupné na: <https://ibimapublishing.com/articles/JEERBE/2018/511388/>
- [97] SCHEIJNDEL, Irma van – GREENFIELD, Phil – DAFNOMILIS, Vassilis. EU Tax News [online]. In: PwC EU Tax News. Londýn: PwC, 01.11.2016, roč. 2017, č. 1, s. 1-20 [citované 30.11.2023]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/tax/newsletters/eu-direct-tax-newsletters/assets/pwc-eudtg-newsletter-issue-2017-nov-dec-2016.pdf>
- [98] SIF.ADMIN.CH. Inclusive Framework on BEPS [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.sif.admin.ch/sif/en/home/multilateral/gremien/inclusive-framework-on-beps.html>
- [99] SIF.ADMIN.CH. BEPS Minimum standards [online]. 2023. [citované 31.10.2023] Dostupné na: <https://www.sif.admin.ch/sif/en/home/multilateral/unternehmensbesteuerung/mindeststandards.html>

- [100] SLOV-LEX.SK. ZMLUVA O ZALOŽENÍ EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA [online]. 2004. [citované 30.12.2023] Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/static/prilohy/SK/ZZ/2004/185/20040414_3029367-2.pdf
- [101] STATISTA.COM. Combined corporate income tax rates in Europe in 2023 [online]. 2023. [citované 13.11.2023] Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1253236/combined-income-tax-rate-europe/>
- [102] STATISTA.COM. Revenue of leading affiliates of Samsung Group as percentage of gross domestic product (GDP) in South Korea from 2017 to 2022 [online]. 2024. [citované 18.01.2024] Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1314374/south-korea-samsung-groups-revenue-as-a-share-of-gdp/>
- [103] STEWART, Jim. Is Ireland a Tax Haven ? [online]. In: IIS Discussion Paper. Dublin: Trinity College, 01.07.2013, roč. 9, č. 430 s. 1-18 [citované 14.11.2023]. Dostupné na: <https://www.tcd.ie/triss/assets/PDFs/iis/iisdp430.pdf>
- [104] TAXOBSERVATORY.EU. Global Tax Evasion Report 2024 [online]. 2023. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.taxobservatory.eu/publication/global-tax-evasion-report-2024/>
- [105] TAXSUMMARIES.PWC.COM. Corporate - Corporate residence [online]. 2023. [citované 18.10.2023] Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/canada/corporate/corporate-residence>
- [106] TAXSUMMARIES.PWC.COM. Netherlands - Corporate - Taxes on corporate income [online]. 2024. [citované 22.01.2024] Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/netherlands/corporate/taxes-on-corporate-income>
- [107] THEGUARDIAN.COM. Apple suffers setback in fight against EU order to pay £11bn tax bill in Ireland [online]. 2023. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/technology/2023/nov/09/apple-suffers-setback-in-fight-against-eu-order-to-pay-11bn-tax-bill-in-ireland>
- [108] THEGUARDIAN.COM. Jean-Claude Juncker blocked EU curbs on tax avoidance, cables show [online]. 2017. [citované 05.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2017/jan/01/jean-claude-juncker-blocked-eu-curbs-on-tax-avoidance-cables-show>

[109] THEGUARDIAN.COM. Jean-Claude Juncker saved from censure over Luxembourg tax schemes [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/27/meps-reject-censure-motion-jean-claude-juncker-luxembourg-tax-avoidance>

[110] THEGUARDIAN.COM. The Panama Papers: how the world's rich and famous hide their money offshore [online]. 2016. [citované 02.11.2023] Dostupné na: <https://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/the-panama-papers-how-the-worlds-rich-and-famous-hide-their-money-offshore>

[111] THETIMES.CO.UK. Appeal over Apple tax may start this year [online]. 2018. [citované 16.01.2024] Dostupné na: <https://www.thetimes.co.uk/article/appeal-over-apple-tax-may-start-this-year-tns55tgtk>

[112] TRADINGECONOMICS.COM. Bermuda Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/bermuda/corporate-tax-rate>

[113] TRADINGECONOMICS.COM. European Union Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 21.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/european-union/corporate-tax-rate>

[114] TRADINGECONOMICS.COM. Ireland Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 13.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/ireland/corporate-tax-rate>

[115] TRADINGECONOMICS.COM. United States Federal Corporate Tax Rate [online]. 2023. [citované 16.11.2023] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/corporate-tax-rate>

[116] UNCACCOALITION.ORG. Luxleaks Scandal Highlights Urgent Need For Corporate Transparency [online]. 2016. [citované 03.11.2023] Dostupné na: <https://uncaccoalition.org/luxleaks-scandal-highlights-urgent-need-for-corporate-transparency/>

[117] VEMA.SK. Index daňovej spoľahlivosti je verejný: Čo robiť, ak nesúhlasíte so svojím hodnotením? [online]. 2023. [citované 01.11.2023] Dostupné na: <https://www.vema.sk/sk/index-danovej-spolahlivosti-je-verejny-co-robit-ak-nesuhlasite-so-svojim-hodnotenim>

[118] WEYZIG, Francis. Tax treaty shopping: structural determinants of Foreign Direct Investment routed through the Netherlands [online]. In: International Tax and Public Finance. New York: Springer, 11.09.2012, roč. 20, č. 1, s. 910-937 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10797-012-9250-z>

[119] WHAT-EUROPE-DOES-FOR-ME.EU. The fight against tax fraud [online]. 2019. [citované 31.10.2023] Dostupné na: https://what-europe-does-for-me.eu/data/pdf/focus/focus03_en.pdf

[120] ZUCMAN, Gabriel. The Missing Profits of Nations [online]. In: Review of Economic Studies. Oxford: Oxford University Press, 26.07.2022, roč. 23, č. 1, s. 1-36 [citované 21.10.2023]. Dostupné na: <https://gabriel-zucman.eu/missingprofits/>